Historische Kring
NIEUWPOORT
Streefkerk Groot-Ammers Nieuwpoort Langerak Waal

By Clockgeluy 2022-2

Expositie Museum Nieuwpoort
Archeologische vondsten
Molenkade

By Clockgeluy

is een uitgave van de *Historische Kring Nieuwpoort* en verschijnt twee keer per jaar.

Bestuur van de *Historische Kring Nieuwpoort*:

Voorzitter Annie Slob	Vuurkruidstraat 14, 2965 BG Nieuwpoort mail: slobannie@gmail.com
Secretaris Matzy van Harten	Hoogstraat 40, 2965 AL Nieuwpoort mail: matzy.vanharten@kpnmail.nl
Lid Marianne van Drenth	Hoogstraat 10, 2965 AL Nieuwpoort tel. 06 - 12051036, mail: ma-v@live.nl

Erevoorzitter: H. P. J. Keukelaar

Ereleden: T. Korporaal en E.A.N. Kon

Adres: Binnenhaven 24, 2965 AC Nieuwpoort (Stadsboerderij Vredebest)

E-mail: **Algemeen:** info@historischekringnieuwpoort.nl

Ledenadministratie: administratie@historischekringnieuwpoort.nl

Rondleidingen: rondleidingen@historischekringnieuwpoort.nl

Website: www.historischekringnieuwpoort.nl

Rek.nr: NL42RABO032 35 11 953 (Rabobank)

Kopij voor ***By Clockgeluy*** liefst per mail naar: ByClockgeluy@historischekringnieuwpoort.nl

Contributie wordt per kalenderjaar berekend. Bij keuze voor automatische incasso, is de afschrijving in april. Als u zelf uw overmaking regelt, vragen wij u dit voor april te doen naar het genoemde rekeningnummer. De contributie bedraagt € 15,00 voor leden in ons werkgebied (Waal, Langerak, Nieuwpoort, Groot-Ammers en Streefkerk) en € 22,50 (i.v.m. verhoging portokosten) voor leden die daar buiten wonen.
Wilt u een machtiging afgeven? U kunt het machtigingsformulier opvragen via een mail aan: administratie@historischekringnieuwpoort.nl of telefonisch bij één van de bestuursleden. U kunt het machtigings-formulier ingevuld en ondertekend aan ons terugsturen of afgeven.

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

Historische Kring NIEUWPOORT
Streefkerk Groot-Ammers Nieuwpoort Langerak Waal

Van de redactie

Beste lezer,

Na een warme zomer met veel buiten leven en genieten van het mooie weer, is nu de tijd aangebroken om met de nieuwste BC onder een dekentje op de bank te kruipen!

Dit keer hebben we, naast de vaste bijdragen van Ed van Tuijl, een heel aantal verhalen van "gastschrijvers". Dit is erg leuk, omdat we dan verhalen kunnen publiceren die vanuit heel verschillende uitgangshoeken geschreven zijn. Maar deze "gasten" kwamen ook goed van pas, omdat we hard op zoek zijn naar mensen die het leuk vinden om af en toe, of op vaste basis, stukjes voor BC te schrijven en/of mensen te interviewen. Verderop in deze BC een oproep!

Aan het aantal verschillende onderwerpen hebben we ook dit keer geen gebrek. En er zijn zeker onderwerpen bij die, de vrouwen onder ons in het bijzonder, aan zal spreken zoals het oude gebruik "Maandag wasdag". Dit onderwerp sluit aan op de tentoonstellingsvitrines op locatie die de HKN op diverse plaatsen in de regio heeft staan. Een van deze vitrines heeft hetzelfde thema.

Uiteraard is er ook nu van alles te vertellen over Stadsboerderij Vredebest en Museum Nieuwpoort. Zo gaandeweg de afgelopen periode zijn dit vaste rubrieken in BC geworden en dit houden we zo. U wordt in iedere editie bijgepraat over de nieuwtjes en ontwikkelingen betreffende beide oogappels van de HKN. Nu corona in rustiger vaarwater is gekomen, zullen er weer wat meer activiteiten georganiseerd worden voor jong en oud. Een overzicht vindt u achterin deze BC, maar voor actuele informatie kunt u ook de social media in de gaten houden.

"Wie kent ze nog" is een tijdje niet in BC te zien geweest, maar het is een handig hulpmiddel voor de vrijwilligers die de collectie foto's in het archief actualiseren en bijhouden, om aan extra informatie te komen. Daarom vragen we u massaal te reageren op de vragen die gesteld worden bij de geplaatste foto's! Dit kan via het mailadres van BC (byclockgeluy@historischekringnieuwpoort.nl), maar u mag op donderdagochtend ook even langskomen in Vredebest. Op deze ochtend zijn de vrijwilligers aan de slag die zich hier o.a. mee bezig houden.

Laat het ons weten als u nog een leuk idee heeft voor een onderwerp in BC en, beter nog, als u hier zelf een stukje over wil schrijven.

Veel leesplezier!

Carin den Toom

Inhoudsopgave

Titel	Auteur	Pagina
• Van de redactie	Carin den Toom	1
• Van het bestuur	Annie Slob	3
• Moord in het Achterland	Ed van Tuijl	4
• De faam van Dirk Verschoor	Teun Verschoor	7
• Genealogie familie Verschoor	Teun Verschoor	11
• Oude gebruiken; Maandag wasdag	Marja Korevaar	12
• Op zoek naar het geheim van Nieuwpoort	Lyanne de Laat	19
• Stichting Museum Nieuwpoort	Tjalling Reitsma	22
• Groeten uit Historisch Holland; "De eeuw van Juliana, een koningin en haar idealen"	Van de redactie	23
• Wie kent ze nog?	Van de redactie	24
• "Op de fiets naar mijn eerste meisje. Zes uur heen en zes uur terug."	Ed van Tuijl	26
• Vragen aan een vrijwilliger; Anja Vel Tromp	Carin den Toom	31
• Waarom bestaat Open Monumentendag nou eigenlijk?	Matzy van Harten	33
• Scholenprojecten en jeugdeducatie	Matzy van Harten	34
• Gidsengilde Corvus		35
• Vanaf 21 september te zien in Museum Nieuwpoort: Schatten van de vuilnisbelt	Van de redactie	36
• Verder met Vredebest	Annie Slob	38
• "Feitelijk sta je tegen jezelf te schieten"	Ed van Tuijl	39
• Oude Hollandse Waterlinie; Loevestein	Petra Deelen	43
• A. Janse Rijwielen Groot-Ammers	Van de redactie	44
• Bewaren van onze leefomgeving!?	Annie Slob	47
• Agenda komende activiteiten	Van de redactie	48

Historische Kring NIEUWPOORT
Streefkerk Groot-Ammers Nieuwpoort Langerak Waal

Van het bestuur

De HKN bevindt zich in druk vaarwater en mag zich verheugen in belangstelling van alle kanten.
Sinds Museum Nieuwpoort geopend is, ontvangen de vrijwilligers de bezoekers gastvrij en met deskundige verhalen. Alle mensen die betrokken zijn bij de organisatie van het museum verdienen de waardering van de HKN en van iedereen die de geschiedenis een warm hart toedraagt. De entourage van het voormalige stadhuis is een bezoek meer dan waard; ook de goedingelichte, Poorter of Molenlander kan er genieten van een professionele presentatie van de geschiedenis van ons gebied. De opstelling in de Waag, die dit verhaal vertelt, blijft voorlopig staan. In het najaar gaat er wel een nieuwe wisseltentoonstelling open en bent u nogmaals van harte welkom! Deze wisselexpositie wordt ingericht in de voormalige raadszaal.

Inmiddels is het museum een zelfstandig familielid van de HKN geworden, de belangen van het museum zijn in een stichting ondergebracht. Het andere familielid, Vredebest, maakt het ook goed en verheugt zich ook in de belangstelling van de Poorters en bezoekers van de vestingstad. Het is daar, in de theetuin of de woonkeuken, goed toeven en een bezoek aan de TIP voorziet in de behoefte aan informatie over activiteiten in de regio. Daarnaast zijn er in de TIP ook wat speciale streekproducten, souvenirs en cadeautjes te koop. Ook op Vredebest zijn vrijwilligers actief. De HKN en de Stichting Vredebest zijn daar heel blij mee.

De mensen van de HKN die zich bezig houden met de verzameling, het depot en de archieven zijn in de afgelopen periode heel druk bezig geweest om alles door te nemen. Door gebruik te maken van digitale opslag kan er efficiënter gewerkt worden. Nu het depot op Vredebest gemakkelijk toegankelijk is en er werkruimte beschikbaar is op de deel, kunnen de conditie van de spullen en de omvang van de collectie goed beoordeeld worden. Om goed vast te leggen, te conserveren en bewaren voor de toekomst is heel wat inspanning nodig. We kunnen hiervoor nog meer hoofdwerk en handkracht gebruiken. Als u nieuwsgierig bent naar het verleden, verrast wil worden door onze voorouders, na wil denken over de toekomst van ons erfgoed, kom dan eens kijken of neem contact op met het bestuur.

De HKN heeft in de afgelopen periode ook een flinke hoeveelheid energie gestopt in het Gidsengilde. Dit Gidsengilde bestond al jaren en is met jeugdig elan regelmatig te zien in het straatbeeld van Nieuwpoort. Het bestuur van de HKN is trots op de geleverde prestatie afgelopen winter en voorjaar, en op het effect dat het Gidsengilde heeft op de zichtbaarheid van de Vesting Nieuwpoort.

Deze septembermaand nemen we met de HKN en Vredebest weer deel aan de Rabobank Clubactie, we hopen daarmee extra geld binnen te halen voor deelprojecten. Dus als u kan stemmen als lid van de Rabobank, breng een stem uit op onze organisatie!!

Er staan verschillende activiteiten gepland voor de komende maanden, zie de activiteitenagenda verderop in deze BC. We hopen u daar te ontmoeten…

Moord in het Achterland

Groot-Ammers – Triest om te constateren, maar tegenwoordig halen veel moordzaken amper nog de landelijke dagbladen.
Dat was in 1965 wel anders. Toen werd een moordzaak in de Alblasserwaard landelijk nieuws. Uiteraard was het vooral op Ammers en in Nieuwpoort en Langerak wekenlang het gesprek van de dag. We hebben het over de moord in het Achterland.

Slachtoffer was de 46-jarige veevoerhandelaar Arie Blokland uit Giessenburg. Op een vrijdagavond in december maakt zijn vrouw Wil melding van het feit dat haar man niet is thuisgekomen. Zij maakt zich grote zorgen, want Arie zou die dag zijn wekelijkse rondje langs de klanten doen om af te rekenen. Met andere woorden: hij had zeer waarschijnlijk veel contant geld bij zich. In die tijd was het namelijk nog heel gebruikelijk dat facturen gewoon contant werden afgerekend.
Zij belt naar een aantal klanten of die wellicht wat meer weten. Als een van hen vertelt dat Arie ook nog van plan is om bij Gerard de G. in Groot-Ammers langs te gaan, is dat voor haar een reden om zich nu echt zorgen te gaan maken. Deze De G. is een neef van Blokland. Ze weet dat haar man met de 28-jarige boer uit Het Achterland de nodige problemen heeft, omdat deze nog altijd een openstaande schuld niet zou hebben afbetaald. Trouwens Arie was al eens eerder door hem bedreigd.
Een zwager en een vriend van Blokland, maar ook zijn zoon, gaan op onderzoek uit. Ze gaan in Het Achterland kijken bij de boerderij waar De G. bij zijn vader inwoont. Maar hij is niet thuis.
De politie wordt ingeschakeld. Die gaat onder meer dreggen in de aan Het Achterland liggende wetering. Het was die vrijdagavond vrij slecht weer. Misschien is Blokland met zijn auto te water geraakt.

De volgende ochtend wordt het lichaam van de veevoerhandelaar gevonden. Een bakker uit Nieuw-Lekkerland die op die zaterdag zijn ronde langs de Lekdijk doet, ziet het ontzielde lichaam in een rietkraag onder aan de dijk liggen. Hij waarschuwt de politie. Het slachtoffer blijkt ernstig mishandeld. Overigens heeft hij geen geld meer op zak. Ook van zijn auto, een Volkswagen 1500, ontbreekt elk spoor. Er wordt nog wel gedregd in de Lek maar zonder resultaat.
Nadat alle landelijke dagbladen maar ook radio en TV uitvoerig over de moord berichten, wordt de auto van Blokland gevonden. Hij staat geparkeerd in Rotterdam. Bewoners van de Katendrechtstraat vertellen hoe een man op die vrijdagavond wat omslachtig de auto daar parkeerde en wegliep.
Maar het ziet er voor De G pas echt slecht uit als een Utrechtse taxichauffeur zich meldt bij de politie. Hij had die vrijdagavond een klant die

Foto rechercheur Kanters, vindplaats lichaam langs de Lekdijk.

zich vrij vreemd gedroeg. Hij moest hem vanuit Utrecht naar Ottoland brengen. Tenminste, op de Provinciale weg nabij de afslag naar Ottoland, stapt hij uit. De chauffeur mag bij het afrekenen de binnenverlichting niet aan doen. Als er bovendien een fietser voorbijkomt, duikt zijn klant weg. Als een foto van De G. wordt getoond herkent hij in de man op de foto de klant die hij heeft vervoerd. Bij een confrontatie weet de taxichauffeur het honderd procent zeker. Gerard de G. wordt gearresteerd. Bij een nadere huiszoeking worden bloedsporen ontdekt, afkomstig van Arie Blokland.
Later meldt zich ook nog een getuige die De G in een put langs de Provincialeweg 216 iets in het water heeft zien gooien. Als de politie daar gaat dreggen wordt een zak met kleding van De G. boven water gehaald. Daarop worden ook bloedsporen van Blokland aangetroffen.
Een jaar later volgt de rechtszaak. Gerard de G. wordt veroordeeld tot 15 jaar cel voor doodslag. In hoger beroep verandert dat uiteindelijk in 12 jaar.

Foto rechercheur Kanters; Volkswagen Arie Blokland in Katendrecht.

Als het nieuws over de moord bekend wordt, reageren de inwoners van Ammers, De Poort en Langerak met ongeloof. Een moord. Dat komt in de grote steden voor. Maar toch niet hier op het platteland. Vanaf het begin volgt men de activiteiten op het Nieuwpoortse politiebureau. Dat is het bureau met daaraan de twee woonhuizen die bewoond worden door politiemensen. Later werd deze dubbele woning aan de Nieuwpoortseweg 80 particulier bezit.

Zijaanzicht politiebureau Nieuwpoort in 1965.

In de eerste dagen na de moord is het een komen en gaan van rechercheurs die met het onderzoek belast zijn. De bewoners van de twee-onder-een-kap woningen in de Polderstraat hebben vanuit hun achtertuin zicht op het bureau. De woningen aan de Driesprong moeten dan nog gebouwd worden. Dus elke activiteit van de rechercheurs wordt meteen waargenomen. Allerlei verhalen doen de ronde.
Dat een moord in de zestiger jaren van de vorige eeuw een enorme impact heeft blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat een pasgetrouwde jonge vrouw, die sinds kort aan de Heulkamp woont, zich grote zorgen maakt.
“Al snel werd bekend dat De G. mogelijk de dader was”, zo blikt ze terug. “Wij waren de tweede bewoners aan de Heulkamp. Ik en veel leeftijdgenootjes, kenden hem persoonlijk. We wisten dat het een bijzondere figuur was.

Sterker nog, ik had hem die zaterdagmiddag nog hier in het weiland gezien waar hij wat spullen kwam ophalen. In dat weekeinde was er trouwens ook nog een van de rechercheurs bij ons aan de deur geweest met een aantal vragen.
Ik verwachtte mijn eerste kind. Kortom, ik vond het maar niks om alleen thuis te zijn. Ik zei tegen mijn man, ik denk dat ik voorlopig terug naar mijn moeder ga. De G. loopt nog steeds vrij rond. Voor je het weet staat hij hier voor de deur om te vragen wat die politieman wilde weten.
Dus ik terug naar mijn moeder. Pas toen hij werd opgesloten en de kust veilig was ben ik een aantal dagen later weer thuisgekomen.
Maar het zorgde wel voor de nodige komische situaties. Mijn man kreeg zelfs de vraag: "Joh, je vrouw woont weer thuis. Is dat huwelijk nu al afgelopen?"

Voor de bewoners van Het Achterland staat de wereld ook op zijn kop. Zij kunnen het maar moeilijk bevatten.
"Toen al was het een kwaaie", zegt een van de buurtbewoners. "Dus ik had meteen het idee dat hij er iets mee te maken had. Toen ze dus een paar dagen later die zak met kleding vonden, was hij echt de pineut.
Die kleding lag in de put aan de Provincialeweg tussen Nieuwpoort en de afslag naar het Achterland. Toen was dat nog een behoorlijk grote plas. Tegenwoordig is het bijna dichtgegroeid."

Bron Artikel internet, publicatie 16-10-2020, Auteur Aries van Meteren
En eigen interview.

Ed van Tuijl

OPROEP SCHRIJVERS REDACTIE BY CLOCKGELUY

- Heeft u interesse in de geschiedenis van onze streek?
- En/of vindt u het een uitdaging om onderzoek te doen naar een bepaald historisch onderwerp?
- En/of vindt u het interessant om in gesprek te gaan met mensen over vroeger/ vroegere belevenissen/ gewoontes?
- En vindt u het leuk om hier een mooi verhaal over te schrijven?

Reageer dan op deze oproep! We hebben dringend aanvulling op onze redactie nodig, zodat we BC tweejaarlijks kunnen blijven maken.

Mocht u al eens iets geschreven hebben, waarvan u denkt dat anderen uit onze regio dit zal interesseren, laat dit ook aan ons weten! Dit kan via:

byclockgeluy@historischekringnieuwpoort.nl of 0184 633188 (Carin den Toom)

De faam van Dirk Verschoor

Mijn vader vertelde mij meermaals over Dirkoom, een gedecoreerd oud-strijder.
In het begin van mijn onderzoek naar de afkomst van onze familie, vond ik al snel dat deze Dirk een oud-oom van onze grootvader Teunis was, en al twaalf jaar voor de geboorte van mijn vader was overleden. Het feit dat opa Verschoor de herinnering aan deze man in leven hield door zijn kinderen over hem te vertellen, wijst erop dat Dirk in Streefkerk enige faam genoot, en binnen de familie zelfs illuster zou mogen worden genoemd.

Op 15 december 1802 werd in het gezin van Willem Verschoor en Wijntje Otterspoor een jongetje geboren dat de naam Dirk meekreeg. Helaas mocht deze boreling slechts vijf maanden leven en overleed op 15 mei 1803.

Nadien zag binnen dit gezin in 1804 een dochter Jenneke het levenslicht, alvorens er op 1 augustus 1805 weer een jongetje werd geboren dat 3 dagen later in de kerk van Streefkerk werd gedoopt en weer de naam Dirk kreeg. Als doopgetuige trad zijn tante Willemijn Verschoor op. En waar zijn voorganger van die naam een uiterst kort leven beschoren was, bracht de tweede Dirk het zover, dat hij bij zijn overlijden de oudste inwoner van Streefkerk was.

"Metalen kruis"

Voor de lichting 1824 van de Nationale Militie krijgt hij lotnummer 22, waarna hij vrijgesteld wordt van directe opkomst. In enig later jaar neemt Dirk dienst bij de Landstorm in Streefkerk.
Als de Belgische opstand uitbreekt wil Koning Willem I om deze te bestrijden het Nederlands leger aanvullen met vrijwilligers. Doordat deze zich onvoldoende aanmelden, roept de koning de gewestelijke en stedelijke schutterijen op voor dienst te velde. Hierdoor raakt ook Dirk bij deze oorlog betrokken en is hij in 1831 één van de deelnemers aan de befaamde "Tiendaagse Veldtocht", die hiervoor onderscheiden werd met het "Metalen Kruis".

Zijn dienst bij de schutterij leidt er toe dat hij voor het aangaan van een huwelijk toestemming van zijn commandant nodig heeft.

Als zulks aan de orde is, verleent op 29 december 1835, zijn Luitenant Kolonel, commandant van de Landstorm veertiende afdeling, permissie aan de schutter Dirk Verschoor van het tweede bataljon uit de gemeente Streefkerk om in het huwelijk te treden met Marigje de Lange. Aan deze toestemming was de voorwaarde gekoppeld dat, als zijn vrouw kinderen heeft of verkrijgt, hij hieraan geen recht kan ontlenen uit de dienst der mobile schutterij te treden, en zijn vrouw zal het korps niet mogen nareizen bij legering elders.

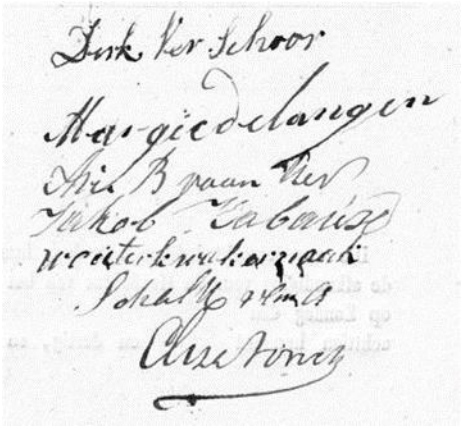

De handtekeningen van het bruidspaar en de getuigen onder de huwelijksakte.

Op 27 februari 1836 is het zover dat hij in het huwelijk treedt met de Streefkerkse Marigje de Lange. In de akte wordt zijn beroep als zijnde werkman vermeld. En op 12 augustus daaropvolgend wordt hun dochter Jannigje geboren. Dit meisje was geen lang leven gegund; op 21 juni 1837 overlijdt zij, goed en wel 10 maanden oud. Het huwelijk van Dirk en Marigje bleef verder kinderloos.

In het bevolkingsregister tot 1840 wordt vermeld, met een doorhaling, dat Dirk en Marigje woonden_ op huisnummer 117. Het register van 1846-1850 vermeldt huisnummer 46, en het beroep van Dirk als veerman. Nu was dit huisnummer gelijk aan waar zijn vader woonde, dus had Dirk hier met zijn vrouw zijn intrek genomen, waarschijnlijk na diens overlijden in 1845, maar mogelijk al eerder. Dat hij hier veerman is, strookt met het feit dat het halve veerrecht naar Bergambacht tot zijn vaders nalatenschap behoorde. Het register van 1850-1860 laat hem nog steeds op nummer 46 wonen, met het beroep schipper, in het register van 1860-1880 is hij dijkwerker en wonend op nummer 55.

Als Dirk in 1890 zijn huis verkoopt blijkt hij hiervan eigenaar te zijn geworden op 6 december 1851, door koop, blijkens een proces verbaal van finale toewijzing opgemaakt door notaris Eliza Vonck. Deze formulering lijkt erop te duiden dat de koop middels een veiling was gebeurd. In de protocollen van deze notaris is dit echter niet terug te vinden. Het betreft de percelen kadastraal bekend als C 1261, 1262, en 1263. Het is voor de hand liggend dat het gezin hier in 1852 intrek heeft genomen.

Op 27 februari 1869 maakten Dirk en Marigje elk hun testament, waarbij zij elkaar tot erfgenaam benoemden. Marigje kwam te overlijden 21 februari 1886, 6 dagen voordat hun echtvereniging 50 jaar zou hebben bestaan.

Op 7 mei 1890 verkoopt Dirk zijn huis met bijbehorend land aan Arie van der Wal Willemszoon, een kleinkind van zijn zuster Jenneke Verschoor. De verkoop geschiedt voor Fl. 600,-, waarbij de voorwaarde geldt dat Dirk de rest van zijn leven gebruik zal mogen maken van het achterste woonvertrekje zonder hiervoor een vergoeding schuldig te zijn.

Volgens overlevering heeft Dirk op zeer hoge leeftijd nog in zijn oud-strijdersuniform met zijn lintje tijdens feestelijkheden aan de Streefkerkse dijk gestaan. Wellicht was dit in 1898, ter gelegenheid van de inhuldiging van koningin Wilhelmina.

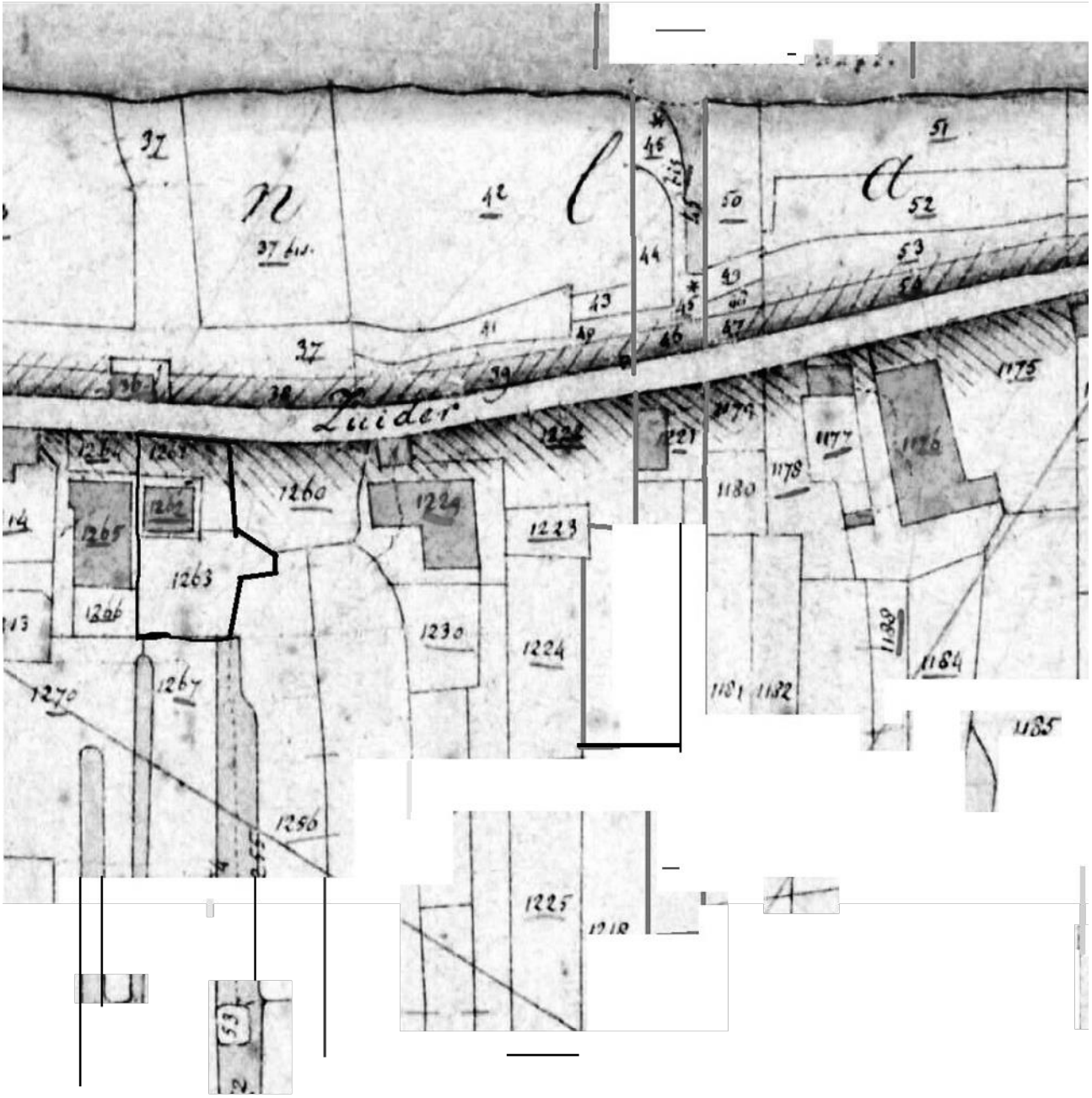

Op bovenstaand kaartje zijn links, zwart omlijnd, met nr. 1263, de percelen te zien die aan Dirk toebehoorden. Rechts, binnen de blauwe omlijning, het goed dat zijn vader Willem naliet, inclusief het veerrecht. Ter oriëntatie: hier is nog steeds het veer naar Bergstoep.

De eeuwwisseling mocht Dirk nog meemaken, maar op 17 februari 1900, des nachts om 01.30 uur, kwam hij te overlijden, 94 jaar, 6 maanden en 16 dagen oud.

Streefkerk, 19 Febr. In den ouderdom van 94¼ jaar is Zaterdag jl. overleden Dirk Verschoor, de oudste inwoner dezer gemeente. De overledene was drager van het Metalen Kruis.

Op 25 maart 1886, al kort na het overlijden van zijn vrouw, liet hij door notaris Abraham Casteijn een nieuw testament opstellen. Hierin vermaakte hij aan zijn broer Jan alle kleederen, lijflinnen en al zijn lijfsieraden; aan zijn schoonzuster Cornelia de Lange vermaakte hij alle kleederen, het lijflinnen en de gouden en zilveren lijfsieraden, toebehoord hebbende aan zijn overleden echtgenote. Verder zou zijn vermogen voor de helft toevallen aan zijn broer en zuster of hun nakomelingen, voor de andere helft aan zuster en broers van Marigje de Lange of hun nakomelingen.

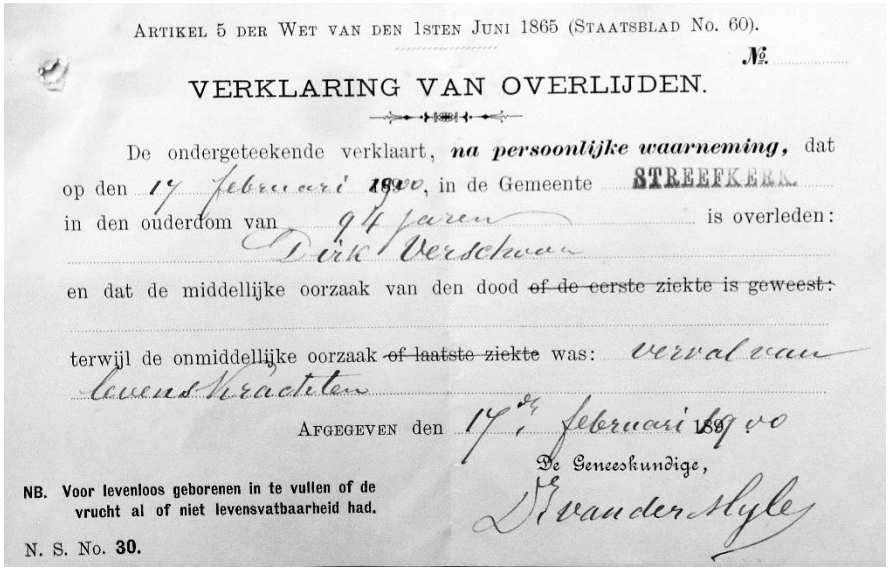

ARTIKEL 5 DER WET VAN DEN 1STEN JUNI 1865 (STAATSBLAD No. 60).

№

VERKLARING VAN OVERLIJDEN.

De ondergeteekende verklaart, *na persoonlijke waarneming*, dat op den 17 februari 1900, in de Gemeente STREEFKERK in den ouderdom van 94 jaren is overleden:

Dirk Verschoor

en dat de middellijke oorzaak van den dood ~~of de eerste ziekte~~ is geweest:

terwijl de onmiddellijke oorzaak ~~of laatste ziekte~~ was: verval van levenskrachten

AFGEGEVEN den 17 februari 1900

De Geneeskundige,

NB. Voor levenloos geborenen in te vullen of de vrucht al of niet levensvatbaarheid had.

N. S. No. 30.

"Doodsbriefje" van Dirk Verschoor

Op 29 maart 1900 is inventaris opgemaakt van de bezittingen en schulden van Dirk. Zijn meeste geld had hij belegd in obligaties van Portugal, Oostenrijk, Rusland en de Russische Spoorwegmaatschappij. Deze effecten werden door een makelaar aan de beurs te Amsterdam verkocht voor Fl. 3409,82. Na aftrek van kosten en schulden was er voor de erfgenamen een bedrag te verdelen van Fl. 3.238,50. De meeste generatiegenoten van Dirk waren inmiddels overleden, zodat hun kinderen en kindskinderen daarvoor in de plaats erfden.

Op 31 mei 1900 vindt verdeling van de erfenis plaats. Dirks broer, Jan Verschoor, zou evenals zijn zuster Jenneke, 1/4e geërfd hebben. In zijn plaats erfden zijn kinderen Willem, Cornelis en Wijntje, welke laatste ook al was overleden, waardoor haar portie toeviel aan haar enig kind Adriaan Zwartbol. Deze drie ontvingen elk een bedrag van Fl. 359,83 1/3e cent.

Deze nalatenschap was in 1845 na Willem's overlijden aan zijn drie kinderen toegevallen, die tot in 1867 het goed gezamenlijk beheerden. Eerst op 8 februari 1867 verkopen de broers Dirk en Jan Verschoor hun aandeel aan hun zuster Jenneke en haar zoon Willem van der Wal, die elk voor de helft eigenaar worden. Waarschijnlijk had deze overdracht te maken met de komst van een grotere veerdienst tussen Streefkerk en Bergstoep; in het kadaster is een aantekening te vinden dat het oude veerrecht in 1867 werd geroyeerd. De nieuwe veerpont werd in 1869 in gebruik genomen.

Teun Verschoor

Summiere genealogie Familie Verschoor

Maria Zwartbol

01 ?Willem Aryensz Schoor (vermeld 1561)

02 ?Dierck Willemsz Schooren (vermeld 1597) 03 Adriaen Dircksz Verschoor (overl na 1636)

04 Dirck Ariensen Verschoor (overl voor 1639 = Heijltjen Wouters Goudriaen

05 Dirck Dircksen Verschoor (ca. 1637 – 1704) = Agnietje Cornelis

06 Cornelis Verschoor (1684-1733) = Willemijn Verhaar

07 Dirck Verschoor (1726-1800) = Cornelia Snel

08 Willem Verschoor (1779-1845) = Wijntje Otterspoor

Hij verliet Hardinxveld en vestigde zich op Streefkerk, liet drie kinderen na, te weten Jenneke (1804-1882), Dirk (1805-1900), de hoofdpersoon in dit artikel en

09 Jan Verschoor (1807-1888) = Grietje Boele

10 Willem Verschoor (1842-1917) = Maria Zwartbol

11 Teunis Verschoor (1886-1961) = Marigje de Jong

= Marrigje van Es

Teunis Verschoor

Marigje de Jong

Marrigje van Es

Oude gebruiken

We leven nu in het digitale tijdperk. Veel vroegere "tastbare" voorwerpen of hulpmiddelen zijn hierdoor in onbruik geraakt. Het is voor sommigen moeilijk voor te stellen, dat er een tijd is geweest zonder al deze digitale hulpmiddelen.

En toch is dit vaak niet eens zo lang geleden! In deze rubriek zullen we in iedere By Clockgeluy een gebruik of voorwerp uit vervlogen tijden bespreken. Dit keer gaat het over Maandag Wasdag.

Maandag wasdag

Als de revolutie in de uitvoering van huishoudelijke arbeid ergens zichtbaar is, dan is het wel in het reinigen van de gezinswas. Wassen was voor onze groot- en overgrootmoeders één van de zwaarste huishoudelijke taken. Vrouwen uit de hoogste klassen besteedden het uit aan wasserijen of aan hun dienstboden, de overige vrouwen moesten dit zware werk zelf uitvoeren.

Schone was aan de lijn.

Wassen in de Middeleeuwen

Rond de Middeleeuwen brachten welvarende burgers hun wasgoed naar washuizen. Niet iedereen kon zich deze luxe veroorloven. Veel vrouwen wasten één keer per maand drie dagen achter elkaar. Dit zware werk gebeurde allemaal met de hand. In sommige huishoudens was het gebruikelijk slechts 2 tot 4 keer per jaar te wassen. Op deze manier kon je ook laten zien, dat je voldoende kleding etc. had, wat dan weer statusverhogend werkte.

Bovendien werd er niet met goed geurende zeep zoals wij die vandaag kennen gewassen. De kleding werd eerst geweekt in loog (water dat door zwartgeblakerd hout sijpelde, vermengd met varkensvet) met een hoge alkalische waarde en vervolgens nog behandeld met urine of zure melk om de hardnekkigste vlekken weg te krijgen. Met het gebruik van urine moest de was dan wel een paar dagen blijven staan zodat er een omzetting plaatsvond naar ammoniak, dat goed ontvettend werkte. Nadeel was dat er altijd een urineluchtje aan het wasgoed bleef hangen.

Het gebruikte loogwater diende vroeger voor het reinigen van de melkemmers, de teilen, de koffiepotten en de aarden en blikken potten: men dompelde ze er een tijdje in en borstelde ze dan af. Daarna werd het loogwater op de mesthoop gegoten om de as (een meststof) niet verloren te laten gaan.

Ontwikkelingen
De eerste "machine" waarmee gewassen werd was het schrobbord, uitgevonden in 1797. Dit bord werd gebruikt voor het schoon schrobben van het wasgoed. Eerst was het wasbord een geribbelde houten plank en later een gegalvaniseerde plaat. Op het zinken schrobvlak werd de was gelegd en vervolgens werd deze met een harde schrobborstel en zeep flink schoon geboend. Voor hardnekkige vlekken werd er met zand geschuurd, kleding ging minder lang mee door het intensieve wassen; ook begon de kleding na één wasbeurt vaak al ontzettend te prikken door het zand wat werd gebruikt.

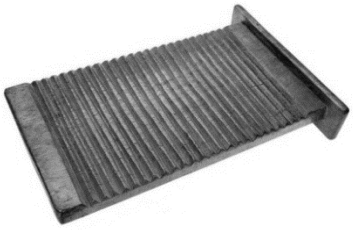

Geribbeld houten wasbord

Wastobbe met wasbord

Potjes zand, zeep en soda

Het onderstaande verhaaltje geeft de sfeer goed weer:
"De keuken stond vol warme wasem, zodat de ruiten nat beslagen waren. En gestadig klonk het nijdige roets-roets, waarmee moeder het goed over het wasbord stompte. Ik zie nog mijn moeder staan: ze heeft het zo benauwd dat ze haar jak van boven heeft losgemaakt, en natte pieken langs haar oren en ze grijpt telkens in de zeeppot, en smeert een stuk wasgoed in. Moeder leek waarlijk een furie, zoals ze haar woedende roets-roets onderbrak voor bestraffende woorden omdat wij liepen te vervelen en niet eens op de kleine kinderen wilden passen terwijl we toch wisten dat zij met de was bezig was."

Het wasbord was in elk geval tot ver in de twintigste eeuw het meest gebruikte hulpmiddel om textiel te wassen.

Wassen buitenshuis
Voor 1900 was er geen waterleiding, waardoor mensen buitenshuis de was deden. Voor het doen van de was had men veel schoon water nodig, dus waste men in een rivier, of

Wasvlonders aan de Binnenhaven

ander stromend water. In Nieuwpoort werd de was gedaan in de Buiten- en Binnenhaven. Er waren speciale wasvlonders, zoals te zien is op de foto van de Binnenhaven.

Vanaf ongeveer 1900 zag de overheid het belang van schoon (drink)water in en zette zich in voor een goede watervoorziening. Ze deed dit door steeds meer mensen via waterleidingen van kraanwater te voorzien.

1936: Waterleiding een feit!

In 1936 werd Nieuwpoort aangesloten op de waterleiding. Het water kwam vanaf de waterwinning in Meerkerk. Eerder zou de gemeente al een waterleiding gehad kunnen hebben namelijk vanaf Alblasserdam, maar men vond dat water te slecht. Men vond het geen bezwaar het nog met de pompen te doen die men in huis had of men gebruikte de gemeentepomp.

Gebruikte schoonmaakmiddelen.

In 1907 kwam Persil met het eerste wasmiddel op de markt, een poeder dat zowel zeep als bleekmiddel bevatte. Aan de fijngemalen zeep was het bleekmiddel perboraat toegevoegd, dat tijdens de was zuurstofbelletjes produceert en dit zorgde ervoor dat het overbodig was om de was te schrobben en te bleken in de zon. Hierdoor brak er een nieuw tijdperk aan, dit waspoeder maakte namelijk een einde aan het eindeloze wrijven, slingeren en boenen van de was.

In 1917 vond de eerste productie van Sunlight zeep voor de Nederlandse markt plaats en kon ook hier de bekende zeep voor het wassen van kleding worden gebruikt, maar ook voor algemeen gebruik in het huishouden.

Sunlight zeep, nog steeds verkrijgbaar in vrijwel ongewijzigde vorm en verpakking.

Vanaf de jaren dertig kwam er behalve *Sunlight waszeep* ook *Castella huishoudzeep* op de markt.
De was werd schoner en het rook ook nog eens heerlijk.

Bleken van de was.
Wasserijen hadden eigen grasvelden om het gewassen goed in het zonlicht te laten bleken, aangenomen dat het zonnig was natuurlijk. Alternatief was het bevochtigen van het wasgoed met chemicaliën, die het bleken bevorderden. Dit werd uiteraard ook gedaan op het platteland. Dat was niet weggelegd voor bewoners met weinig ruimte rond het huis. De was zal er zeker grauwer uit hebben gezien.

"Zakje blauw"

Daar kwam een oplossing voor toen het blauwsel, ook wel poppetje blauw genoemd, op de markt kwam. Het textiel werd optisch witter door de blauwachtige zweem van het blauwsel, het wasgoed was nog nooit zo wit geweest.

Drogen van het wasgoed.
De voorloper van de centrifuge was de wringer. In deze wringer werd het wasgoed behoorlijk droog geperst.

Wasrekje bij de kachel

Heerlijk, de wapperende was buiten aan de moderne droogmolen. Goed voor het milieu en het kost geen energie. Want de elektrische droger wordt dan buitenspel gezet. Vroeger ging dat toch heel anders. Toen waren er waslijnen waar de complete was vrolijk in de wind en de zon hing te wapperen, maar als het regende was er een probleem. Het grote wasgoed ging dan naar de zolder, wanneer deze voorhanden was, of werd in de schuur opgehangen. Het kleine spul ging 's winters vaak op een droogrekje voor de kachel. Het rek stond rond de snorrende kachel en de verschillende, meestal kleine kledingstukken, werden er op gehangen en konden zo drogen.

Strijken van het wasgoed.
De eerste strijkbouten, in diverse maten, waren vaak zware gietijzeren bouten (producten van de smid), die verwarmd werden op de kachel, fornuis of op het oliestel. Omdat ze nogal snel afkoelden werden er ook wel meerdere strijkijzers gebruikt. De één stond op te warmen terwijl men met de andere streek.

Luxere uitvoeringen zijn de strijkbouten waarin gloeiende kooltjes werden gelegd om het te verwarmen. Om er de hete kooltjes in te kunnen doen kon de bovenkant open; ook waren er openingen aan de bovenkant - soms in de vorm van een schoorsteen - waarlangs de rook weg kon, en dikwijls ook net boven de zool om zuurstof aan te voeren. De kolen konden met een blaasbalg die in een opening aan de achterkant van het ijzer werden gestoken, tot gloeien worden gebracht. Deze bouten koelden al minder snel af.

[foto 11 elektrische bout]

Rond 1926 kwam in Amerika de eerste commerciële elektrische strijkbout op de markt die al snel evolueerde in lichtgewicht exemplaren en stoomstrijkijzers.

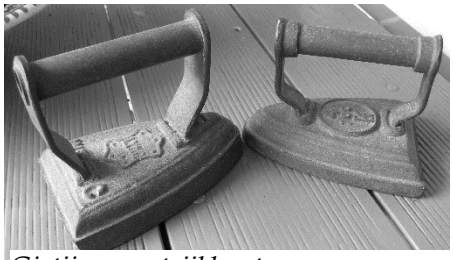
Gietijzeren strijkbout

Elektrische bout

Kolenbout, te vullen met hete kolen

Wasgoed stijven
Om een kledingstuk of een deel ervan glanzend gesteven te krijgen, gebruikte men een glansstrijkijzer. Eerst werd het kledingstuk in een stijfselpapje gedaan, daarna gedroogd, ingevocht en tenslotte droog gestreken. Wanneer dat met een strijkijzer met vlakke zool gebeurde, kon de waterdamp die bij dit proces vrijkwam, niet weg. Daarom had een glansstrijkijzer een bolle zool waarmee al schommelend gestreken werd.

Zilverglansstijfsel

Wasmachines, eindelijk echte hulp voor de huisvrouw/huisman…
De wasmachine leverde waarschijnlijk de grootste tijdswinst op. In het weekend de was sorteren en in de voorwas zetten waren slechts de voorbereidende werkzaamheden. Daarna volgde op 'maandag wasdag' het hele proces van inzepen, wassen, boenen en spoelen – met de hand. In de daaropvolgende dagen van de week moest er gedroogd, gemangeld, gestreken en gesteven worden totdat in het weekend de riedel weer opnieuw begon. Rond de eeuwwisseling komen de eerste elektrische wasmachines op de markt, aanvankelijk alleen voor bedrijven en rijke gezinnen.

Wasmachines werden gepromoot op jaarmarkten en op de huishoudbeurs
Pas na de Tweede Wereldoorlog kwamen er zogenaamde langzaam wassers en snelwasmachines voor de particuliere klant op de markt. Tot die tijd richtten diverse steden wasserettes en wasinrichtingen in waar huisvrouwen de was kwamen doen. De firma B. Minkema en Zonen gevestigd te Groot-Ammers leverden de "Migro" wasmachines. (Mi van Minkema en gro van Groot-Ammers) Kort na de oorlog sluit Minkema een contract met R.S. Stokvis. Minkema levert vanaf die tijd de ERRES wasmachines.

Begin jaren zestig zorgden de uitvindingen van synthetisch wasmiddel en de volautomatische wasmachine voor een gezamenlijke doorbraak: binnen tien jaar tijd heeft het merendeel van de huishoudens een wasmachine in huis. Met dank ook aan de loonexplosie, waardoor steeds meer apparatuur binnen het bereik van gewone gezinnen komt. Wat een verandering bracht dit teweeg, nu stoppen we het wasgoed in de wasmachine en zonder dat je je handen nat hoeft te maken komt de was er gewassen, gespoeld en gecentrifugeerd weer uit.

Erres wasmachine

De wasmachines van vandaag
Veel wasmachines hebben tegenwoordig functies die de meeste gebruikers niet eens kennen, bijvoorbeeld de temperatuur van het afvoerwater verlagen. Deze voorzorgsmaatregel vermindert het temperatuureffect op rioolbuizen, die op hun beurt daardoor weer langer mee kunnen gaan.
Tegenwoordig zijn wasmachines zelfs verbonden met het internet en hebben ze geïntegreerde Wi-Fi voor uitgestelde start van wasprogramma's. Sommige modellen werken zonder ontsmettingsmiddelen, dankzij elektrolyse, die de positieve en negatieve ionen scheidt. Sommige wasmachines (meestal in de horeca) zijn zelfs uitgerust met touchscreens. Wat is de volgende innovatie op het gebied van wasgoed wassen?

Tot slot: Welke dag is anno 2022 wasdag?
Tegenwoordig wassen we onze kleding en ander wasgoed wanneer het ons uitkomt. In de meeste gezinnen draait de wasmachine gemiddeld vijf keer in de week. Uit een Nederlands onderzoek in 2007, naar aanleiding van het honderdjarig bestaan van het wasmiddelmerk Persil, bleek dat in het weekend de wasmachine het meest wordt gebruikt. Slechts 16% van de wasbeurten vindt nog op maandag plaats.

In de jaren '20 kon men zich niet voorstellen dat dienstmeisjes niet meer de was deden. En toch…

In de jaren '30 kon men zich niet voorstellen dat welgestelde vrouwen zelf thuis de was zouden doen. En toch…

In de jaren '50 kon men zich niet voorstellen dat iedereen met een volautomatische wasmachine de was zou doen. En toch…

Nu anno 2022, kan men zich niet voorstellen dat we het 'eigendom' van onze wasmachine op zullen geven voor honderd-en-één milieu- en gezinsvoordelen, maar… toch… de toekomst zal het uitwijzen!

Marja Korevaar
Meer zien over Maandag wasdag; zie de tentoonstellingsvitrines van de HKN op locatie!

Statiegeldactie Coop

Een mooie geste van Coop om ons het geld van de statiegeldactie te gunnen voor het 1e kwartaal van dit jaar. In februari brak er helaas oorlog uit in Oekraïne en iedereen voelde de urgentie om de mensen in nood in de Oekraïne te helpen. Door Coop werd besloten het statiegeld over maart t/m mei in te zamelen voor Oekraïne. Uiteraard hadden wij daar alle begrip voor.

Besloten werd om ons de maand juni nog te gunnen voor het statiegeld, maar al snel werd duidelijk dat op 8 juni Coop de deuren moest sluiten en werd de actie niet meer voortgezet. In twee maanden tijd werd er toch een mooi bedrag voor de inrichting van de filmzaal opgehaald nl. € 698,--. Wij danken de gulle gevers van het statiegeld voor dit mooie bedrag!

Mariëlle Runge, Adviseur Toerisme, Recreatie en Cultureel Erfgoed van gemeente Molenlanden heeft de trekking verricht voor de prijzen die beschikbaar zijn gesteld. Lyanne de Laat is de gelukkige winnaar van een jaarabonnement van de HKN en de heer Piet Kortleve mogen we blij maken met twee entreekaartjes voor museum Nieuwpoort.

Van de redactie

Op zoek naar het geheim van Nieuwpoort

Verhalen via de luisterstoelen, op de video's in de sfeervolle filmkamer en bij de indrukwekkende maquette bij binnenkomst. Van begin tot eind weet Museum Nieuwpoort de bezoekers te boeien. Heeft u al het vernieuwde Museum Nieuwpoort bezocht? Is het er nog niet van gekomen? U bent van harte welkom en heeft vast nog ergens het gratis toegangskaartje liggen, dat alle leden van de Historische Kring bij de vorige editie van By Clockgeluy hebben ontvangen. We zijn van woensdag t/m zaterdag open van 13.30-17.00 uur en één keer per maand op donderdagavond van 18.00-21.00 uur. De eerstvolgende keren zijn 15 september en 20 oktober. Raadpleeg hiervoor de website van het museum.

Ruim 350 mensen bezochten sinds de opening van Museum Nieuwpoort op 18 maart jl. het Stadhuis en de tentoonstelling "Vesting Nieuwpoort en zijn ligging aan de Oude Hollandse Waterlinie".
Naast de vaste tentoonstelling is er op de bovenverdieping regelmatig een wisseltentoonstelling.
Via https://www.youtube.com/watch?v=lvPFxrqWHTI is de videoreportage te zien, die Dirk van Krieken uit Langerak van de opening maakte. Hij volgde de verbouwing van het Stadhuis en de inrichting van de tentoonstelling op de voet.

Opening
Dit jaar is het 350 jaar geleden dat de Oude Hollandse Waterlinie in werking werd gezet. Om dat te gedenken en te vieren dat we in een vrij land wonen, is 2022 een jubileumjaar. De opening ervan was ook op genoemde vrijdag 18 maart, hier in Nieuwpoort. Het officiële deel was in het Arsenaal met onder meer de gedeputeerde van Zuid-Holland Willy de Zoete van Cultuur, burgemeester Theo Segers en kinderburgermeester Fedde Linneweever van de gemeente Molenlanden, en aansluitend in het eeuwenoude Stadhuis.

Foto Wim Deelen; Opening van Museum Nieuwpoort

Spraakmakend
Doel van de verduurzaming van het monumentale pand uit 1697 was dat er nog generaties lang gebruik van kan worden gemaakt. Het tweede doel was om met het verhaal van de Vesting Nieuwpoort bezoekers te verleiden het geheim van Nieuwpoort

te komen ontdekken. In het nieuw ingerichte museum zijn de schatten van Nieuwpoort op een spraakmakende manier voor het voetlicht gebracht. Dit gebeurt aan de hand van de verhaallijn **'Ontdek de schatten van Nieuwpoort'**. Bezoekers - jong en oud - op een interactieve manier mee in een tijd te nemen waarin Nieuwpoort onderdeel wordt van de Oude Hollandse Waterlinie. Een periode van veel strijd, verwoestingen, bezettingen en wederopbouw. Bezoekers reizen terug in de tijd en ontdekken hoe sterk deze eeuwenoude stad aan de Lek is beïnvloed door het water. Verschillende personages vertellen over het ontstaan van Nieuwpoort, de woelige Middeleeuwen, het rampjaar 1672, de bouw van het stadhuis én over het geheim van Nieuwpoort. Na het rampjaar wordt Nieuwpoort een moderne vesting en maakt het deel uit van de landsverdediging: de Oude Hollandse Waterlinie.

Aanleiding

Onduidelijk was in 2017 wat de bestemming zou gaan worden van het voormalige stadhuis Nieuwpoort in de fusiegemeente Molenlanden. De gemeenteraad van toen nog Molenwaard besloot tot een herinrichting en verduurzaming van het pand en de Historische Kring Nieuwpoort tot vernieuwing en moderne uitstraling van hun vaste tentoonstelling. Men wilde klaar zijn bij de start van 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie in 2022. Om zo meer bezoekers naar het kleinste vestingstadje van de OHW te trekken. En dat is gelukt.
Wilt u weten welke verhalen schuil gaan achter de totstandkoming van ons Museum Nieuwpoort, op de website staan ze vermeld. Zie daarvoor www.museumnieuwpoort.nl/over-ons/, en de rubriek "Mede mogelijk gemaakt door…"

Foto Marjolein Tenge; versierde straten in Nieuwpoort.

Uitvoering

De omtrek van de stadswallen van Nieuwpoort komen op diverse plaatsen terug in expositieruimtes: op de vloer, in het lichtpaneel, op de wanden, in een presentatietafel, in de film die over de maquette gaat maar ook – natuurlijk - in het logo. Men kan er niet omheen; Nieuwpoort is een vestingstad. Met behulp van storytelling is het historische feitelijke verhaal tot leven gebracht.

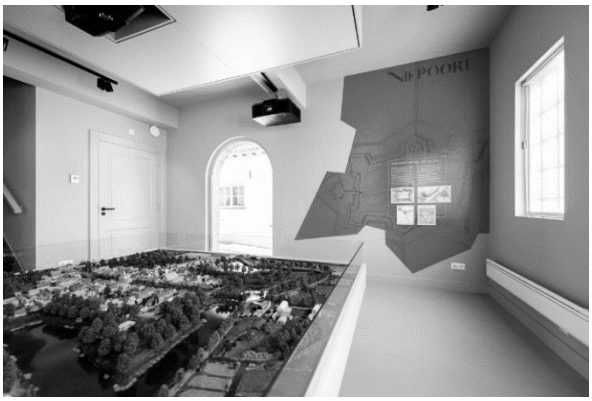

Foto Dick Peterse; de maquette van Nieuwpoort op de nieuwe plaats in het museum.

Lyanne de Laat

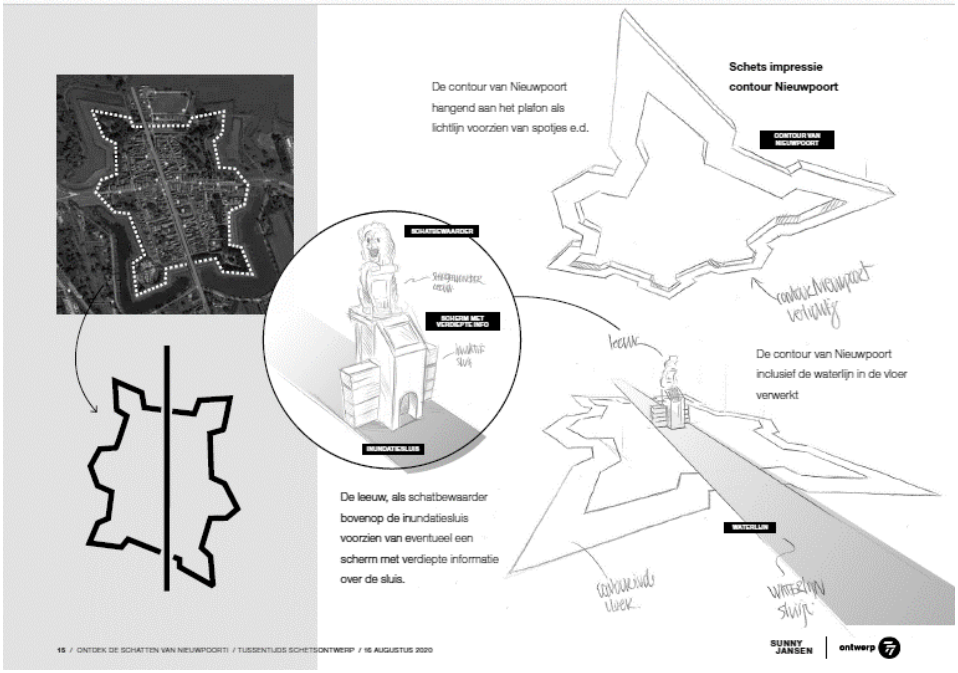

OUDE HOLLANDSE WATERLINIE 1672-2022 350 JAAR

OUDE HOLLANDSE WATERLINIE

Stichting Museum Nieuwpoort

MUSEUM NIEUWPOORT

Sinds 31 mei 2022 is Stichting Museum Nieuwpoort opgericht. De stichting exploiteert het museum in het Stadhuis van Nieuwpoort. Met de gemeente is een gebruikersovereenkomst opgesteld.
Het bestuur bestaat voorlopig uit Tjalling Reitsma (voorzitter), Marianne van Drenth (penningmeester) en Matzy van Harten (secretaris). In de komende periode breiden we het bestuur verder uit.

Vanaf de opening op 18 maart 2022 runnen zo'n 25 vrijwilligers het museum als gastvrouw/gastheer en suppoost. We zoeken nog uitbreiding om het rooster 'rond' te krijgen, ook in de komende wintermaanden. Dus wie heeft er belangstelling? We zoeken ook nog vrijwilligers voor PR en communicatie voor het museum. En denken dan vooral aan mensen die het leuk vinden om op social media het museum te promoten. Dus wie voelt zich aangesproken om berichten te posten op bijvoorbeeld Facebook, Instagram of Twitter? Laat het ons weten via info@museumnieuwpoort.nl.

Leuk om te noemen is dat mensen ons museum uitkiezen voor een bezoek omdat er een lift in het gebouw aanwezig is. Dat maakt het voor iedereen toegankelijk! Dat horen we terug, maar lezen we ook in het gastenboek.

Tjalling Reitsma

Groeten uit Historisch Holland

In deze rubriek geven we u tips van uitjes met een historisch karakter in Nederland.

Wat: Tentoonstelling "De eeuw van Juliana, een koningin en haar idealen"
Waar: Dam, 1012 NP Amsterdam, www.nieuwekerk.nl/nieuws
Wanneer: vanaf 15 oktober –februari 2023
Wat is er te zien: Een biografie over deze geliefde koningin.

Koningin Juliana, Prins Bernhard en hun gezin.

Aan de vooravond van het 75-jarig jubileum van haar inhuldiging als Koningin der Nederlanden, komt De Nieuwe Kerk Amsterdam met een grote tentoonstelling over Juliana en haar bijzondere koningschap. Het was in 1948, in De Nieuwe Kerk, dat zij werd ingehuldigd. Onder koningin Juliana ontstond het Nederland zoals we dat nu kennen. Juliana was in haar regeerperiode ongekend populair door haar eenvoud en menselijkheid. Ze stond ook bekend om haar, voor velen toen nog vaak, moderne ideeën.

Haar regeerperiode, van 1948 tot 1980, stond in het teken van herstel, verandering en vernieuwing. Van wederopbouw tot nieuwbouwwijken zoals de Bijlmermeer, de onafhankelijkheid van Indonesië en Suriname, de Koude Oorlog, de komst van grote groepen gastarbeiders, de pil en echtscheidingen, krakers en provo's. De kerncentrales in Dodewaard en Borssele en de Ban-de-Bom-beweging. Van de Watersnoodramp tot de autoloze zondagen van het kabinet Den Uyl. De eeuw van Juliana bracht Nederland in een stroomversnelling.
Deze tentoonstelling geeft een interessant inkijkje in de geschiedenis van Nederland en het Koninklijk huis.

Van de redactie

Omdat we bij lang niet alle foto's in het archief van de HKN alle namen van de gefotografeerde mensen kennen, vragen we uw hulp om de informatie bij de foto's aan te vullen. Dit keer 4 foto's uit de verschillende kernen. Alle reacties zijn van harte welkom!

1949 Streefkerk, Plattelandsvrouwen.

Wie meent u te herkennen op deze foto?

1947 Groot-Ammers. Medewerkers Betonfabriek van der Vlist.

Zijn er heren bij die u herkent op deze foto?

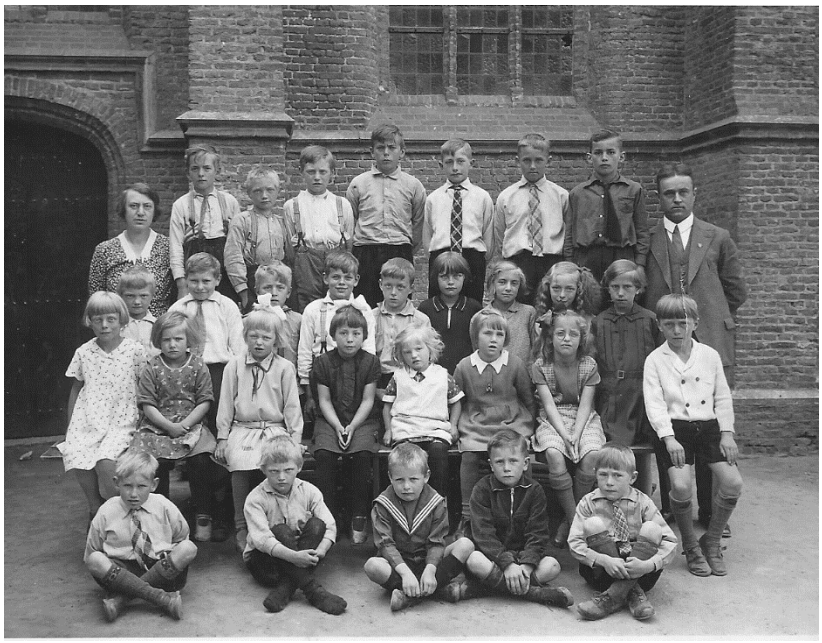

1940 Langerak. Openbare Lagere School.

Wie herkent de kinderen en meester en juf op de foto? Welke klas zou dit kunnen zijn?

1947 Streefkerk. Openbare Lagere School Bergstoep.

Welke kinderen en meester staan er op deze foto. In welke klas zaten deze kinderen hier?

"Op de fiets naar mijn eerste meisje. Zes uur heen en zes uur terug."

Uit het leven van Henk Hendrikse

Groot-Ammers – Als we op Ammers informeren naar een geschikt persoon voor een sfeerverhaaltje over het dorp in vroeger tijden, krijgen we van tig kanten te horen: "Dan moet je bij Henk Hendrikse wezen. Die weet alles van vroeger."

Dus zoeken we hem op in zijn comfortabele seniorenwoning en gaan er eens goed voor zitten. Henk is 88 jaren jong. Hij is van 23 april 1934. Hij bezit inderdaad een nog feilloos werkend geheugen. Is bovenal een man met veel humor. Nog volop druk. Dus die komt zijn dag wel door.

"In welk huis ik geboren ben?", herhaalt hij onze eerste vraag. "Dat was aan de Kerkstraat nummer B51. Later werd dat Kerkstraat nummer 30. Het huis tussen dat van Leen Stout en vroeger de veearts. Nee, geen broers en zussen thuis. Ik was de enige. Sterker nog, zelfs geen vader. Die was niet in beeld. Alleen opoe woonde bij ons.
Mijn moeder was dus ongehuwd zwanger geraakt. Kun je nagaan wat een schande dat was binnen de gegoede familie Hendrikse.
Ik leed er niet onder. Was, al zeg ik het zelf, een vrij eigenwijs ventje. En heel bijzonder. Ik wist zo'n beetje vanaf mijn derde al wat ik wilde worden. Timmerman!"

"Het schooljaar begon in die tijd nog op 1 april", vervolgt hij. "Dus ik had pech want ik was net iets te laat geboren. Terwijl mijn vriendjes al aan de slag konden, moest ik nog een jaartje wachten. Die zaten daarom een klas hoger dan ik.
Maar toen ik bijna zeven werd, mocht ik ook beginnen bij juffrouw Kwakernaak. Op de Openbare school. Het gebouw waar later De Platanen was.

Henk als 8-jarige knaap.

Een van de eerste lichtingen van de school daar. De vrouw van veearts Dingeman Hendrikse, was volop betrokken geweest bij de bouw van deze nieuwe school. Ze zat ook in het schoolbestuur. Kortom, het was sowieso duidelijk dat Henkie daar moest leren rekenen en schrijven.
Ik vond het prima want juffrouw Kwakernaak was werkelijk de aller allerliefste juffrouw die je maar kon bedenken. Zij had de eerste en tweede klas. Mijn vrienden die nu al in de tweede zaten waren Dick Ouwerkerk en Johan van Loon.
Ik zat vooraan pal voor de lessenaar van de juffrouw. Naast Gijsje Ooms. De zoon van Kreupele Krijn Ooms. Gijsje was niet helemaal goed. Toen we een keer moesten

tekenen waarbij je een voorwerp moest natrekken, zag ik dat Gijsje het verkeerd deed. Ik gaf hem een por. Moest ik nablijven en legde de juffrouw me heel geduldig uit dat ik zoiets nooit meer moest doen. Gijsje kon namelijk heel moeilijk leren. Hij kon niet zo goed nadenken als de andere kinderen. Hij ging elk jaar zogenaamd over.
Na juffrouw Kwakernaak ging ik naar het lokaal waar de klassen drie, vier en vijf les kregen van een meester. Die gaf gewoon aan drie klassen tegelijk les. Ik maakte een aantal meesters mee. Herinner me meester Teeuwen, Klingen en Ten Wolde. Daarna kwam je in het klaslokaal van hoofdmeester Frederikze. Behalve de zesde was daar ook nog een zevende en achtste klas."

Toen hij op de lagere school begon was de oorlog al een tijdje aan de gang. Maar toch ging het bij de meeste kinderen, ook bij hem, een beetje langs hen heen. Pas tegen het eind van de oorlog werd het allemaal veel merkbaarder.
"Vooral toen de Duitsers onze school vorderden en erin trokken. Toen moesten we naar een gebouw bij de kerk. Dat was de oude dorpsschool. Is later zaal Mourik geworden. In het gebouw kregen meerdere scholen les. Daarom hadden we vaak maar een halve dag les. Of helemaal niet. Ik weet nog dat er van die hoge banken in stonden. En een grote potkachel. Maar die werd nooit gestookt. Stervenskoud was het altijd in de klas.
In mijn schooltijd werd er op het schoolplein natuurlijk vaak gevoetbald. Maar ik had last van astma. Daarom deed ik daar nooit aan mee.
Op het Fortuijnplein werd ook vaak gespeeld. Alleen de voetballers hadden vaak last van Frans Kuil. Die woonde in een van de twee huisjes waar nu het Hervormd Centrum staat. Kwam de bal in zijn tuin dan stak hij 'm lek. Zonder pardon. Ze waren de bal gewoon kwijt. De man had duidelijk weinig met de voetbalsport.
Wat we heel veel deden was koten. Ik geloof dat het ook wel bikkelen werd genoemd. Maar wij noemden het koten. Of zoals we op z'n Ammers zeiden *koaten*. Je deed het met kootbotjes. Dat waren de hielbeentjes van een varken. Elk varken had er dus vier. De vader van Dick Ouwerkerk was slager. Daarom kon Dick altijd makkelijk aan kootbotjes komen.

Benen koten of bikkels.

Je trok met krijt of wat anders een vierkant op de grond. Daar werd een botje rechtop in geplaatst. Dan moest je met je eigen koot die in het vak omgooien. Hoe het verder allemaal werkte weet ik niet meer. Ik weet alleen nog dat als je de koot omgooide, je zelf in dat vierkant mocht gaan staan. Ook veel geknikkerd met zelfgemaakte knikkers van natgemaakte papieren bolletjes of thuis gebakken knikkers van klei. Maar die van klei vielen nog wel eens zomaar uit elkaar."

Henk vertelt verder over bijnamen op het dorp. Zo had je veel dezelfde familienamen. Was ook de voornaam hetzelfde dan was een bijnaam wel handig. Bijvoorbeeld Krijn

Ooms. Daarvan had je dus de reeds genoemde Kreupele Krijn Ooms. Maar ook Krijn Ooms de Kooiboer vanwege de eendenkooi die hij had. En Krijn Ooms d'n Haak.
Henk: "Die miste een onderarm en had daarom zo'n kromme haak, die als hand moest dienen. Net als een kapitein bij de zeerovers.
Krijn d'n Haak deed met een roeiboot ook wel mensen overzetten. Op de plek waar ook Cees Ooms zijn veerbedrijf had."

De herinneringen blijven opborrelen. Hij vertelt hoe hij na de zondagsschool altijd wel naar Geel Zwart ging kijken. Op het oude veld aan de Lek. Niet dat waar nu de tennisclub zit. Nee, nog ouder. Ook aan de Lek maar meer naar Ammers toe. Met klinkende namen als Gerard Zwijnenburg die een gat in zijn been met modder afdekte en gewoon verder speelde. Met Willem Kuijl, Chris Mourik en Jan Ros. Die mannen.
En om nog even terug te komen op de oorlogstijd. Bij wegkruipertje was het als het al een beetje donker werd, dankzij de verduisteringsvoorschriften, een stuk makkelijker om je onvindbaar te houden.
"Wel herinner ik me nog de beschieting op de Lek, waarbij Hannes van der Hek zijn been kwijtraakte. Toen speelde Johan van Loon en ik aan de kop van de haven op een grote zandberg, die daar lag. We hoorden om ons heen een raar tikkend geluid. Later werd duidelijk dat het inslagen van kogels waren. We zijn dus echt goed weggekomen. Toen Johan het aan zijn vader vertelde kreeg hij ze flink uitgemeten We hadden daar nooit mogen spelen.
Het bombardement, waarbij drie mensen van de familie Broere de dood vonden, heb ik als jongetje van die leeftijd nooit echt meegekregen."

Henk is bijna dertien als hij de lagere school verlaat. De familie Hendrikse beslist zo'n beetje dat hij beter naar de MULO in Schoonhoven kan. Dat timmerman willen worden is immers maar niks.
"Als ik het ergens slecht naar mijn zin heb gehad, is het wel die MULO. Vier jaar lang nooit leuk gevonden. Heel veel vrij gehad omdat ik telkens van school werd gestuurd. Pas toen de directeur in het examenjaar dreigde dat hij mij geen examen wilde laten doen, ben ik me even beter gaan gedragen. Bij de diploma-uitreiking bleken een meisje uit Ammerstol en ik met de hoogste cijfers geslaagd te zijn. Tot verdriet van de directeur. Waarom ik er zo'n hekel aan had? Gewoon, omdat ik me altijd verveelde. Het nut van veel lesstof niet inzag. Ik wilde immers timmerman worden.
Dick Ouwerkerk en Johan van Loon gingen hun eigen weg. Dick eerst de HBS in Gouda en daarna studeerde hij in Delft voor Bouwkundig Ingenieur. Johan ging naar de ambachtsschool. We raakten elkaar uit het oog. Ik weet nog wel dat Johan een felle PvdA man werd.

Heel veel later, ik geloof in de tijd dat mijn vrouw en ik veertig jaar getrouwd waren, kreeg ik te horen dat Dick in Hoornaar was gaan wonen. Toen heb ik hem opgezocht en kregen we vrij goed contact. Dick was wat meer in het geloof getreden. Ik was dat ook,

daardoor hebben we elkaar vaak ontmoet en hielden dan hele diepgaande maar goede gesprekken."

In zijn MULO-tijd probeert Henk een centje bij te verdienen. Als Bakker Krijn Ooms komt te overlijden komt daar een invaller uit Aqooi. Maar die heeft weinig oog voor het bedrijf. Henk helpt in de bakkerij en doet op zaterdagen de bezorging. Met de bakfiets de bestellingen brengen naar de klanten in het Achterland, dan door naar Langerak tot in de Wilhelminastraat en terug naar Ammers afleveren aan de klanten langs de Lekdijk. Dan daarna nog apart met de transportfiets bij de klanten in het Graafland bezorgen. Afrekenen deed hij niet. Alles werd toch opgeschreven.
"Wat ik verdiende. Houd je vast. Eén kwartje in de week. Ik zocht eendeneieren in de polder. Die verkocht ik aan bakker Hakkesteeg. Die had in de bakkerij een speciale put gevuld met water. Daar werden ze in bewaard. Tot er cake van werd gebakken."

We gaan naar de tijd dat kleine jongens groot worden. Als Henk negentien jaar wordt ontmoet hij zijn eerste grote liefde. Nog pas 17 jaar jong. Ze leerde voor schooljuffrouw. Maar zijn meisje woonde in Heelsum. Niet bepaald naast de deur.
Henk: "Ach, het was zó'n lief ding. Je gelooft het niet. Ik ging elke zondag op de fiets vanuit Ammers naar Heelsum. Via Doorn en Leersum en de Grebbenberg zo naar mijn verkering. Dat was zes uur heen en zes uur terug. Op een fiets zonder versnellingen. Om vier uur 's morgens hier weg, in Heelsum samen naar de kerk. Dan mocht ik aanschuiven voor het eten. Hadden we de middag samen en tegen een uur of vier afscheid nemen en weer op Ammers aan. Helaas het is uitgegaan. De vader vond een timmerman te min voor zijn dochter. En vaders wil was wet."

Henk zal uiteindelijk trouwen met de nu zes jaar geleden overleden Adrie Stam uit Brandwijk. Ze woont aan de Kikker. De Ammerskade uitrijden en dan het eerste huis na de brug. Eigenlijk net zo dicht bij de kern van Ammers als van Brandwijk.
Hoe hij haar heeft leren kennen is natuurlijk weer een verhaal apart.
"Ik ben op een zaterdag wat aan het regelen en rommelen", vertelt hij. "Kom ik Hans Mourik tegen. Die roept, hé Henk zou je vanavond niet mee willen naar de Kuip. Ik vraag, hoezo. Wat is daar te doen?
"Daar zijn Speedwaywedstrijden op de sintelbaan. We gaan er met een groep naartoe met een bus van Janse. Nout Maat rijdt. Maar je moet je wel vlug gaan omkleden. Als je nog mee wilt."

Kortom, zo ging ik naar de Kuip. Voor het eerst in mijn leven. Dit uitstapje werd overigens georganiseerd door een kennis van de vriendin van Adrie. Omdat er nog plaatsen vrij waren had ook zij aan Adrie gevraagd of ze misschien mee wilde gaan. Adrie zei ja. Ook voor haar was het de eerste keer dat ze in de Kuip kwam.
Na afloop zouden we nog wat gaan drinken ergens. Hans die wel iets zag in die vriendin zei tegen mij, joh, bekommer jij je om Adrie anders zit ik straks met twee dames. Dus zo hebben we elkaar ontmoet en kregen we verkering."

Trouwdag van Henk en Adrie op 20 december 1956

Tot zijn eigen verrassing werd het huisje aan de Kerkstraat door de familie Hendrikse verkocht en moest hij met zijn moeder in de Emmastraat gaan wonen. In zo'n dubbele woning boven elkaar. Daar was zijn thuis totdat moeder overleed.
"Er was in die tijd behoorlijke woningnood. Daarom kreeg ik te horen van de gemeente dat ik als jongen alleen daar niet kon blijven wonen. Ik had dus een probleem.
Ik ben op de fiets gestapt en naar het gemeentehuis in Nieuwpoort gegaan voor een gesprek met de toenmalige gemeentesecretaris Van 't Hof.
Maar die zegt: "Helaas, ik kan je niet helpen. Als je nou getrouwd was, of plannen hebt."
Ik antwoordde: "Nou daar ga ik dan voor zorgen." Ik diezelfde woensdag nog naar de Kikker en zeg tegen Adrie: "Adrie, zo en zo. Wat zou je ervan vinden om te trouwen."
"Nou laten we dat dan maar doen", antwoordde ze. En zo kon ik in de Emmastraat blijven wonen"

Henk en Adrie met hun eerste kleinkind in 1979.

Daar wordt de oudste dochter Tineke geboren. Toen werd het wel erg krap. Dus werd uitgekeken naar een grotere woning. Henk kon bij toeval een huis aan de Voorstraat kopen. Hij moest 2750 gulden op tafel leggen.
Ze hebben er tot aan 2013 gewoond. Na Tineke kwam de tweede dochter Corrie en tenslotte nog zoon Arie. Die woont trouwens nu nog altijd in het huis aan de Kikker.
Henk was, zoals hij op zijn derde al kenbaar maakte, zijn hele werkzame leven timmerman.
Hij was een fanatieke duivenmelker. Lid van de Gevleugelde bode. Maar niet alleen dat. Ook heel actief in het bestuur. 25 jaar lang secretaris. Totdat hij overschakelde op tropische vogels.
"Ik was de duiven ineens zat. Kon het hele koppel verkopen. En werd lid van de Edelzanger. Dat was in 1989.
Op een gegeven moment kwam Cor Mourik naar me toe. Die zei: "Joh, Henk het gaat niet zo goed met de verenging. Wil jij geen secretaris worden. Dan word ik voorzitter."
Sindsdien zijn we dat gebleven. Nu ben ik pas gestopt als secretaris. Maar doe feitelijk nog wel het werk. Ze gaan nu alles digitaliseren. En daar kan ik me helaas niet meer in gaan verdiepen. Ik heb ook jarenlang kerkelijk werk gedaan. Weet je dat is mijn nadeel.

Henk als secretaris van De Edelzangers bij de benoeming van Teus van Dieren tot erelid.

Ik kan nooit nee zeggen. Ik trek altijd alles graag naar me toe. Maar het was natuurlijk wel dankbaar werk."
Samen met zijn vrouw Adrie waren ze verwoede verzamelaars van suikerzakjes. Ook na haar overlijden is hij dat blijven doen. In zijn werkkamer zien we de collectie van 50000 exemplaren opgeborgen staan in een lange rij ordners.
Alles opgeborgen via een uitgekiend voorraadsysteem. Vraag om een zakje uit Scherpenzeel of elke andere plaats en hij kan het zo pakken.
Hij heeft een prachtige verzameling van oude Ammerse ansichtkaarten. Waarschijnlijk de meest complete die er is.
Hij kweekt tomatenplantjes. Gaat nog regelmatig naar een kennis die ook timmerman is naar diens werkplaats waar ze van alles timmeren. Uiteraard zijn eigen vogelkooien want hij heeft nog een aantal tropische vogels op zijn balkon.
"Weet je", zegt hij tot slot. "Ik kom eigenlijk elke dag tijd tekort. Daarom gaat bij mij de TV alleen in de ochtend een kwartier en 's avonds van 6 tot 7 aan. Op andere tijden staat het ding altijd uit.
Van kwart voor twaalf als ik hier in het restaurant ga eten en daarna tot drie uur als ik een dutje doe, hoeven ze bij mij niet aan te bellen.
Trouwens op veel andere tijdstippen ook niet. Ik ben heel vaak onderweg. Ik ga altijd wel graag ergens naartoe."

Ed van Tuijl

Vragen aan een vrijwilliger

Wie: Anja Vel Tromp **Lid sinds:** 2019

Anja is via Matzy vrijwilliger van de HKN geworden. Met Open Monumentendag een paar jaar geleden, hadden ze via Basisschool Eben Haëzer in Nieuwpoort, waar ze toen werkte, contact. Matzy vroeg haar of ze mee zou kunnen denken om iets voor kinderen te verzinnen, aansluitend op de tentoonstelling in het museum.

Een logische vraag aan iemand die inmiddels al zo'n 25 jaar in het basisonderwijs zit. Ze werkte eerst in Huizen, daarna in Waal, vervolgens in Langerak en later in Nieuwpoort. Tegenwoordig werkt ze op een Middelbare school in de bibliotheek. En doet ze nog steeds waar ze veel plezier aan beleeft; kinderen en jongeren begeleiden.

Anja in Huizer klederdracht.

Anja genoot haar opleiding tot schooljuf op de Pedagogische Academie in Ede (tegenwoordig Pabo). Ze verhuisde 40 jaar geleden met haar man Bart naar Langerak, omdat in de toenmalige woonplaatsen geen woning te vinden was. Toen ze haar 3 kinderen kreeg, is ze even gestopt met op school werken, maar daarna is ze weer aan de slag gegaan in het onderwijs.

Ze is echt een natuurmens en is veel buiten om te fietsen, maar ze leest ook veel en ontmoet graag mensen.
Al deze eigenschappen en haar grote ervaring in het werken met kinderen komen goed van pas bij haar vrijwilligerswerk voor de HKN. Ze geeft rondleidingen aan kinderen en schoolklassen in Nieuwpoort en in het museum. Ze vindt het een leuke uitdaging om de ogen van kinderen te openen voor het verleden. Hoe dingen ontstaan zijn en de kinderen zich laten verplaatsen in dingen uit voorbije tijden. Het is hierbij de kunst om de kinderen te blijven boeien, maar door haar ervaring heeft ze hier een extra zintuig voor ontwikkeld en springt ze vaak in op wat de kinderen zelf zien of opmerken.

Anja vindt de HKN een fijne club om bij te horen en het vele werk en ook de inzet door de vrijwilligers op de achtergrond, heeft ervoor gezorgd dat ze lid werd. Ze heeft recent deelgenomen aan de opleiding van het Gidsengilde en het enthousiasme van de vrijwilligers werkt aanstekelijk. Ze is erg trots op Nieuwpoort en dit vindt ze in de huidige maatschappij niet vanzelfsprekend!

Anja tijdens een kinderrondleiding in 2021

De kracht van het vroegere museum vond ze de veelheid aan verschillende onderwerpen. Ze moest wennen aan het nieuwe museum, omdat het onderwerp Oude Hollandse Waterlinie veel specifieker is. Maar het museum is prachtig geworden en ze is blij dat het huidige Museum Nieuwpoort ook deels een wisselexpositie bevat. De leuke weetjes in BC leest ze ook graag.

De eerste keer dat er een rondleiding vanuit het vernieuwde museum was, regende het en hadden de

kinderen nogal vieze voeten van het wandelen over de Wal. Vieze schoenen door het nieuwe museum vond ze geen goed idee, dus dan maar op sokken door het museum. Ook trots en zuinig op het museum dus!

Anja draagt het stokje over aan Arie Brand.

Carin den Toom

Waarom bestaat Open Monumentendag nou eigenlijk?

In 1987 werd in navolging van Frankrijk de 'Open Monumentendag' in Nederland geïntroduceerd. Een dag die in eerste instantie alleen gehouden werd op de tweede zaterdag van september. Monumenten werden gratis voor het publiek opengesteld, om zo de publieke belangstelling voor monumenten en het draagvlak voor monumentenzorg te vergroten. De Open Monumentendagen…

- brengen je in contact met monumenten.
- zetten monumenten en de vele betrokken erfgoedvrijwilligers in het zonnetje.
- informeren je over de geschiedenis van een gebied/monument op een laagdrempelige manier.

9 en 10 september zullen de gezamenlijke historische verenigingen in Molenlanden de Open Monumenten (Klassen-) dag organiseren. De voorbereidingen zijn al in mei begonnen met het uitnodigen van de monumentenhouders en de scholen. We zijn blij te kunnen melden dat weer veel scholen en monumentenhouders meedoen. Het thema van die dag is duurzaamheid. In Molenlanden is dat vanuit meerdere kanten te beleven:

- Van vroeger naar nu (leren van het verleden)
- Duurzaamheid (uit noodzaak)
- Duurzaamheid (uit ideologie)

Op 9 september zullen 396 leerlingen totaal 18 monumenten in Molenlanden bezoeken: van het SWEK in Kinderdijk, tot het Arkels Museum en veel monumenten daartussen.

Op 10 september van 10-16 uur kunnen bezoekers van dichtbij, maar ook van heinde en verre onze monumenten komen bekijken. Hierbij zijn enkele monumenten die alleen op deze dag opengesteld worden voor publiek, zoals het Waardhuis en het Kasteeltje van Schelluinen. Voor deze monumenten moet gereserveerd worden. Veel monumenten zijn gratis te bezoeken of doen die dag iets extra's voor hun bezoekers. In Museum Nieuwpoort krijgt u bij aankoop van uw entreebiljet een bon voor een kopje koffie met gebak bij Stadsboerderij Vredebest.
De boerderij van Huib van 't Hoog (Gelkenes 58) doet dit jaar voor het eerst mee. Deze

boerderij wordt op duurzame wijze gerenoveerd.
Bijzonder is ook dat u een kijkje kunt nemen op de moestuin aan de Singel. Enkele tuiniers zullen uitleg geven over de door hen gekweekte zaden, plantjes en groenten. Nog een manier om duurzaam om te gaan met de grondstoffen die de aarde ons geeft. Voor een overzicht van de monumenten en hun activiteiten, verwijzen wij u naar de site www.openmonumentendag.nl. Door de plaats in te typen krijgt u het aanbod van geopende monumenten te zien. Bij de monumenten staat vermeld welke aanvullende activiteiten u kunt verwachten. Voor Sommige Monumenten moet gereserveerd worden.

De nieuwe kleur van de vlag van de OMD is blauw!

Let op: de vlag van Open Monumentendag is met ingang van dit jaar vernieuwd: je herkent de monumenten aan de blauwe vlag!

Matzy van Harten

Scholenprojecten en jeugdeducatie

Dat erfgoed en educatie volop in de belangstelling staan, blijkt wel uit de aandacht die er is voor de scholenprojecten en de Open Monumenten Klassendag.

- Nadat Museum Nieuwpoort in maart werd geopend, mochten we in april, mei en juni in totaal 329 leerlingen in Museum Nieuwpoort rondleiden. Aansluitend (of vooraf) maakten ze met behulp van de App. 'De schat van Nieuwpoort' een speurtocht door Nieuwpoort op zoek naar de schat van jonkvrouw Anna Ferens, die op de vlucht voor de Franse troepen, haar kostbaarheden in Nieuwpoort heeft verborgen. Anja, Inge, Arie, Sylvia, Christel, Kees en Matzy stonden klaar om de kinderen rond te leiden in het Museum en het verhaal van de Oude Hollandse Waterlinie te vertellen.
- Dezelfde groep vrijwilligers heeft meegeholpen aan de rondleidingen op de woensdagmiddagen in de zomervakantie. Deze rondleidingen richten zich op (ouders met) kinderen, maar de rondleiding was ook in trek bij volwassenen, zodat het ook kon gebeuren dat een groep uit alleen volwassenen bestond.
- Op 9 september zullen in de Hervormde Kerken van Langerak, Nieuwpoort en Streefkerk, op boerderij Vredebest, in Museum Nieuwpoort, het Dieselgemaal, de

Westermolen en Molen de Liefde 7 scholen ontvangen met 132 leerlingen. Wat fijn dat de monumentenhouders in 'onze' kernen hieraan meehelpen en de leerlingen over 'hun' monument vertellen. Vrijwilligers van de Historische Kring Nieuwpoort zullen de leerlingen vertellen over het stadhuis van Nieuwpoort en Stadsboerderij Vredebest.

Kinderrondleiding in Museum Nieuwpoort.

Voor het najaar/winter staan er 3 nieuwe projecten op het programma:

- Vanaf september gaat het project Nieuwpoort in de Middeleeuwen van start waarbij we de leerlingen van de groepen 5 en 6 meenemen op een rondleiding door Nieuwpoort en hen laten zien hoe Nieuwpoort is ontstaan in de Middeleeuwen en welke sporen daarvan nog terug te vinden zijn. Het project is gemaakt in samenwerking met CMK (Cultuureducatie met Kwaliteit). De basisscholen kunnen via het programma ´Spoorzoekers´ voor deze rondleiding reserveren. Deze rondleiding is net als het 'project OHW' het hele jaar door te boeken.
- Zodra de nieuwe tentoonstelling over de archeologische vondsten aan de Molenkade is geopend, kunnen scholen inschrijven voor een bezoek aan deze tentoonstelling. Zij krijgen een inkijkje hoe een archeoloog werkt en uiteraard kunnen ze met eigen ogen zien welke interessante vondsten er allemaal op de 'vuilnisbelt' aan de Molenkade in Groot-Ammers zijn gevonden.
- De maand van de Geschiedenis heeft als thema 'Wat een ramp!'. De tentoonstelling over de Oude Hollandse Waterlinie (en het rampjaar 1672) sluit hier mooi op aan. In deze maand nodigen we de jeugdverenigingen uit om in de avonduren een bezoek te brengen aan Museum Nieuwpoort. De jeugdverenigingen hebben hiervoor een uitnodiging gekregen in hun mailbox.

Leerkrachten of jeugdclubleiders die geïnteresseerd zijn in een bezoek aan Museum Nieuwpoort of een rondleiding door Nieuwpoort kunnen contact opnemen met educatie@historischekringnieuwpoort.nl of telefonisch 06-38897113 (Matzy van Harten).

Gidsengilde Corvus

Nooit van gehoord? Dat klopt! Zo gaan we het voortaan noemen. Corvus is latijns voor Kraai, dus je zou het ook een ´kraaiengilde´ kunnen noemen.

Om met meer kennis en plezier rondleidingen te doen en de gidsen wat meer "bagage" te geven, hebben we bedacht om dit gidsengilde op te richten. Hiervoor was de mogelijkheid om subsidie aan te vragen en deze subsidie werd ook toegekend.

De gidsen-in-spe kregen een korte opleiding in de geschiedenis van Nieuwpoort, een workshop rondleiden en een informatiepakket om een Poortkenner te worden. In oktober volgt nog een workshop storytelling.

De cursus die werd gestart in november 2021 en heeft maar liefst 25 nieuwe gidsen/suppoosten opgeleverd, die op 4 juni hun certificaat en speldje mochten ontvangen.

Zij staan er klaar voor om bezoekers van Nieuwpoort rond te leiden. En daar wordt veel gebruik van gemaakt! Zo staan er voor de maand september al 135 personen te popelen om een rondleiding te krijgen!

De nieuwe gidsen/suppoosten.

Wil je ook eens meelopen? Elke zaterdag tot eind september om 13.30 uur kunt u aansluiten bij de instap-rondleidingen; daarvoor hoeft u niet te reserveren.

Voor de rondleidingen op woensdagmiddag, starten we om 15.00 uur. Deze rondleiding is speciaal voor gezinnen met kinderen, maar als volwassene bent u ook van harte welkom. Hiervoor het verzoek om wel te reserveren via rondleidingen@historischekringnieuwpoort.nl of via tel. 06-12051036. Bij Marian kun je ook rondleidingen boeken als je op een andere dag of tijdstip wil.

Matzy van Harten

Vanaf 21 september te zien in Museum Nieuwpoort: Schatten van de vuilnisbelt

In 2015 werd in Groot-Ammers bij de bouw van het gemaal, op de hoek van de Kerkstraat en Graafland, een voormalige vuilstortplaats gevonden. De vondsten uit eind 16e eeuw tot halverwege de 18e eeuw zijn een bron van informatie over het dorpsleven in Groot-Ammers van eeuwen geleden. Aan de gevonden pijpen en schoenen is bijvoorbeeld te zien, dat hier mensen woonden van arm tot rijk, terwijl het gebruikelijk is dat men in een opgraving soortgelijke spullen uit één familie vindt.

Luxe pijpenkop met olifantje erop.

Speelgoed uit de 19e en 21e eeuw.

Onder de vondsten bevonden zich o.a. leren schoenen, hout, glaswerk, pijpenkoppen, gereedschappen, muntjes en drie kleine beeldjes. Hiervan zijn de meest interessante vondsten beschreven door het bureau Earth Integrated. En nu is de HKN aan de beurt om deze vondsten aan het grote publiek te tonen in Museum Nieuwpoort!

In de expositie wordt de vergelijking gemaakt met hedendaagse gebruiksvoorwerpen. Soms een groot contrast voor voorwerpen met vrijwel dezelfde functie! Voor jong en oud een openbaring hoe de mensen van deze streek vroeger leefden en hoe dit tegenwoordig gaat.

In de bijbehorende catalogus kunt u alle bijzonderheden over de vondsten teruglezen. De jeugd kan de tentoonstelling met de klas bezoeken.

provincie Zuid-Holland

Molenlanden

Waterschap Rivierenland

De tentoonstelling, catalogus en het scholenproject zijn mede mogelijk dankzij subsidie van de provincie Zuid-Holland en bijdragen van de Gemeente Molenlanden en Waterschap Rivierenland.

Verder met Vredebest

stadsboerderij
VREDEBEST

Stadsboerderij Vredebest heeft inmiddels in Nieuwpoort een andere rol aangenomen, het hek en erf zijn minder vaak afgesloten en Vredebest ontvangt met veel plezier gasten, sinds de TIP (Toeristisch Informatie Punt) en de theeschenkerij geopend zijn op 15 april 2022.

Eigenlijk wil de TIP informatie uitdelen over al het leuks dat onze regio aan bezoekers en inwoners te bieden heeft. De theeschenkerij wil de mensen een gezellig rustmoment aanbieden. Maar Binnenhaven 24 heeft meer te bieden.

Vanuit de doelstellingen van de TIP hebben we contact met de Hâneker. Een aantal vrijwilligers van de TIP hebben informatiepakketten over toeristisch-recreatieve activiteiten samengesteld en verspreid, en bezoeken afgelegd aan recreatieve ondernemers. We merken dat dit werkt en krijgen bezoekers vanuit overnachtingen op B&B's en campings uit de wijde omtrek. De mensen die langs komen, passen onder de noemer 'Slow Tourism', dat wil zeggen dat we spreken over mensen die de tijd nemen om kennis te maken met het gebied waar ze verblijven. Ze willen kennis maken met de cultuur, de geschiedenis en inwoners. Ze zijn vaak van middelbare leeftijd. Verplaatsen zich per fiets in de regio en willen wat comfort. Ze zijn niet uit op spannende evenementen, of gebeurtenissen, maar meer op beleving van de omgeving, ze willen wat meer te weten komen.

In de theeschenkerij ontmoeten we allerlei mensen, en is het aantal bezoekers zeer wisselend. De vrijwilligers van de theeschenkerij en TIP zijn enthousiaste aanpakkers, hebben het gezellig met elkaar, doen klusjes als er tijd voor is. Soms is het druk in de bediening en verzorging van gasten. We zijn heel blij dat we een club actievelingen bij elkaar hebben die zich inzetten om Nieuwpoortse gastvrijheid te verwezenlijken!

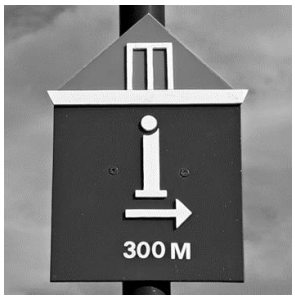

- Elke maandagmiddag zijn er handige en kundige mensen bezig met onderhoud van het gebouw en het erf.

- Op maandagmiddag wordt er gewerkt in het depot van de HKN aan de collectie, en worden langzaam maar zeker de spullen uit de opslag gecontroleerd en gesorteerd.

- Op donderdag werken vrijwilligers van de HKN vanaf 10 uur op Vredebest. Ze zijn onder meer bezig met de archivering van documenten en fotomateriaal.

- Op zaterdag hebben we elke maand verkoop in de Zwarte Schuur, de opbrengst daarvan is voor de HKN en Vredebest samen. We zouden hiervoor best nog wat hulp kunnen gebruiken.

- Onderhoud van de heggen en perkjes willen we op de zaterdag plannen, ook eens in de maand. Hiervoor zoeken we nog mensen.

- Voor de winterperiode willen we eens per maand een Repaircafé gaan opzetten en een koffiebuurt moment voor wie daar behoefte aan heeft. Dit zetten we op samen met Stichting Welzijn Molenlanden.

Meld u zich aan als u wil meedoen, meeleven, meebeleven op info@stadsboerderijvredebest.nl of kom even langs op Binnenhaven 24. Als het hek open staat is er vast iemand aanwezig voor een praatje.

Uiteraard wil de Stichting Vredebest verder met de ontwikkelingen van de stadsboerderij, want een groot deel van het erf en de gebouwen is nog niet geschikt voor gebruik. Verder moet er onderhoud worden gedaan. Er zal moet worden verbeterd en verduurzaamd voor behoud en gebruik in de toekomst. Dit vraagt om een goed plan en forse investeringen. Hiervoor hebben we afgelopen mei, met ondersteuning van de provincie, een Expertmeeting belegd. Op grond daarvan worden er verder plannen gemaakt.

We houden u op de hoogte als er nieuws te melden valt.

Als u gezellig bij wil praten, komt u dan vooral langs!

Namens de Stichting Vredebest, Annie Slob

“Feitelijk sta je tegen jezelf te schieten”

Dirk van Krieken over De Lekschutters.

Nieuwpoort/Langerak – In deze uitgave van By Clockgeluy besteden we aandacht aan schietvereniging De Lekschutters. Niet zozeer vanwege een bepaald thema. Nee, zie het als een soort dankbetuiging voor het feit dat de Historische Kring in haar achterliggende dakloze periode gebruik mocht maken van ‘het schietclubgebouw’.
Een ideale locatie, waardoor alle vrijwilligerswerk gewoon doorgang kon vinden.
Met andere woorden. Ze hielpen ons uit de brand.

Dirk in shirt met schildje van de Lekschutters achter de bar.

Voor een interview over deze verenging is Dirk van Krieken de aangewezen man. Toevallig ook nog eens ’n fanatieke vrijwilliger binnen de Historische Kring. Maar Dirk is bij zoveel vrijwillige werkzaamheden betrokken. Dat komt niet alleen omdat ze hem zo vaak vragen, maar waarschijnlijk ook omdat hij zoveel dingen leuk vindt
“Ach, het is maar hoe je het bekijkt”, zegt hij. “Als ze me ergens voor vragen en ik vind het leuk dan doe ik mee. Ik ben de laatste jaren met heel veel dingen

bezig. Maar het zijn allemaal zaken die ik leuk vind. Vandaar."
Nou vond hij de Lekschutters zelf, pakweg achtendertig jaar geleden, ook leuk om te doen. Maar dat had een andere oorzaak. Hij was in de periode dat hij nog in Delft woonde al een fanatiek schutter en lid van de schietclub in die plaats. Daar is hij trouwens altijd lid gebleven. Dit jaar op de kop af veertig jaar.

"Maar toen we in Langerak kwamen wonen en er een open dag bij De Lekschutters was, zei mijn vrouw: "Joh, ga gewoon eens kijken."
Dus ik naar het schietclubgebouw. Ik had een shirt aan met allemaal van die emblemen opgespeld. Die hebben veel leden van schietverenigingen. Net binnen zegt Dirk Slob tegen me: "Ben jij lid van een schietclub." Ik vertelde hem over Delft.
"Nou dan kun je hier ook aan de bak. Ik roep Willem Korevaar wel even. Die is van alles, ook penningmeester. Die noteert graag je naam."
Willem keek eerst aandachtig in een schriftje, waarin hij blijkbaar zijn hele administratie had staan. Toen zegt hij: "Als je me vijf gulden inschrijfgeld betaalt, ben je voor vijf gulden per maand een jaar lid."

"De Lekschutters is in 1966 opgericht", vervolgt Dirk. "Casper Brokking was de grote initiator. Vandaar dat het min of meer begon als een personeelsvereniging van De Vezelpers. Het eerste onderkomen was de boerderij van Van Harten. Aan de Hoogstraat als je vanuit de Veersedijk Nieuwpoort binnenrijdt.
Daarna in de Waal bij graanhandel Van Eck. En toen het eerste eigen gebouw aan de west singel. Hoewel, eigen gebouw. Het werd een gezamenlijk clubgebouw met de ijsclub. Burgemeester Boer heeft toen nog de opening verricht. Het bestuur had een deur afgeplakt. Daarachter zat een latje dat hij moest raken waardoor de deur openging. Maar de burgemeester schoot mis. Dus ik opnieuw geladen zodat hij nog een poging kon wagen. Toen lukte het wel.
Van tevoren waren duidelijke afspraken gemaakt wanneer de ijsclub er gebruik van kon maken en wanneer wij als schietvereniging.
Dat is eigenlijk altijd goed gegaan.
Later, zo'n 35 jaar geleden, heeft nog een drastische verbouwing plaatsgevonden waarbij ons onderkomen dubbel zo groot werd. Met prachtige schietbanen. Naast klein kaliber ook banen waar met groot kaliber kon worden geschoten. Dat trok meteen meer leden uit de hele regio. In de glorietijd zaten we op

Clubgebouw aan de west singel

Logo van de Lekschutters.

135 leden.
De laatste jaren schommelt het ledental zo rond de zestig. Nog altijd afkomstig uit de regio. De verste woont in Dordrecht. En we hebben nog een lid in Zwijndrecht. Maar die woonde aanvankelijk in Groot-Ammers en is na zijn verhuizing lid gebleven. Natuurlijk zouden we wat meer leden kunnen gebruiken. Dan denk ik vooral aan jeugdige leden."
Wat de samenwerking met de ijsclub betreft legt Dirk, die zichzelf omschrijft als de huismeester van het clubgebouw, nog eens uit dat de opening van de ijsbaan betekent dat hij altijd volop aan de bak moet om alle spullen van de Lekschutters uit de kantine te halen. Dat is een heel gesjouw. Maar hij doet er niet moeilijk over.
"Luister, dat zijn nu eenmaal de afspraken die gemaakt zijn. Daar hebben we ons aan te houden. Ook als er bijvoorbeeld in een winter wel eens twee periodes zijn dat de baan open kan. Dan hebben we inderdaad dubbel werk."

Uit het verhaal van de 'huismeester' wordt duidelijk dat alle zaken rond een schietvereniging gebonden zijn aan tal van strenge regels. De politie controleert dan ook regelmatig.
Dirk: "We zijn officieel lid van de KNSA, de Koninklijke Nederlandse Schietsport Associatie. Je wordt ook niet zomaar even lid. Eerst ben je, onder toezicht van een ervaren lid, een half jaar adspirant lid. Je krijgt instructies van de ervaren leden. Al met al duurt het wel anderhalf jaar voor je als volwaardig lid met een eigen wapen mag gaan schieten.
Alles blijft heel serieus. Ik heb wel eens met jeugdleden geschoten waarbij ik na het serieus schieten nog wel eens toestond dat ze zogenaamd gingen 'wildschieten'. Dan werd er op allerlei voorwerpen geschoten. Bijvoorbeeld een oud radiootje, of een kannetje. Ach een beetje ontspanning voor de jeugd moest kunnen, vond ik. Maar het werd me door anderen van de club niet echt in dank afgenomen."

Geschoten wordt er dus op kaartjes met cijfers van een tot tien. Eigenlijk superklein om te zien. Maar een tien wordt best redelijk vaak geschoten.
"Het komt puur op concentratie aan", legt Dirk uit. "Op zo'n clubavond probeer je dus een zo goed mogelijk kaartje te schieten, zoals wij dat noemen. Het mooie van onze sport vind ik dat je helemaal op jezelf bent aangewezen. Feitelijk sta je puur tegen jezelf te schieten.

De schietbaan bij de Lekschutters

Wat wedstrijden betreft draait bij ons alles om het clubkampioenschap. Gedurende het seizoen worden de beste resultaten opgeteld. Je moet 20 kaarten per seizoen halen om mee te dingen naar de bekers. Wie de meeste punten heeft verzameld mag zich een jaar lang de kampioen noemen. We hebben verschillende klassen waarin geschoten wordt. Er is ook nog een speciale competitie voor de wat oudere leden. Op die manier kunnen zij als iets mindere schutters toch clubkampioen worden. In die klasse mogen ze het pistool met twee handen vasthouden.
Vroeger kenden we daarnaast de streekcompetitie. Wedstrijden tegen andere schietverenigingen uit de Alblasserwaard. Sliedrecht, Bleskensgraaf, Wijngaarden, Oud Alblas en Hardinxveld-Giessendam. Maar daar zijn we mee gestopt omdat er vanuit onze leden toch niet echt belangstelling meer voor bestond."

"Of zo'n schietvereniging duur is", herhaalt hij onze vraag. "Nou nee, niet echt. Ik zeg altijd, het is zeker niet duurder als bijvoorbeeld een voetbalvereniging. Op zo'n maandagavond praat je over een paar euro voor een kaartje. Dan zijn er de kosten voor het gebruik van kogels. Onze meest fanatieke leden maken hun kogels trouwens gewoon zelf. Maar dat moet wel heel secuur gebeuren. Bij het gieten van de loden punten mag er niet één afwijken. Dat heeft meteen gevolgen voor je prestatie. Inderdaad, een precisiewerkje.

We schieten dus met klein kaliber, dat is 22 inch, en met groot kaliber. Dan heb je het over 38 inch.
Maar ook in het geval er geschoten wordt met zo'n klein kogeltje van 22 inch zal ik er op 500 meter afstand nog altijd niet voor gaan staan.
Om nog even terug te komen op de begintijd toen het toch altijd nog een beetje behelpen was, moest je bijvoorbeeld de kaarten met een handel en een ketting naar je toedraaien. Na de eerste verbouwing kregen we de beschikking over een veel beter systeem. Maar vijf jaar geleden hebben we nog eens geïnvesteerd in een supermodern transport-systeem. Dus we zijn tevreden.
Al mochten we via de jumelage ook al eens schieten bij de schietvereniging van Nieuwpoort aan de IJzer. We keken onze ogen uit. Maar ja, bij die schietclub hebben ze Europese kampioenen in huis. Dat is het beste van het beste."

We begrijpen dat lid zijn van een schietverenging toch vooral een mannenzaak is. In het begin deden er een paar dames mee. Maar die tijd is voorbij.
Op zo'n clubavond gaan de gesprekken dan ook vooral over brommers, auto's en uiteraard wapens. Dirk snapt dat wel. "Vooral wapens hebben toch iets mystieks, vind ik. Het heeft gewoon wat."
Dan verklapt hij aan het eind van ons gesprek dat hij zelf het actieve schieten vaarwel heeft gezegd. Hij gaat zich met name achter de bar als de echte huismeester gedragen. Het organiseren van barbecues. Het regelen van koude of warme buffetten. En het organiseren van allerlei andere zaken. Kortom, zorgen dat alles binnen de Lekschutters zo goed mogelijk verloopt. De club vaart er wel bij!

Ed van Tuijl

Vestingen van de Oude Hollandse waterlinie 1672-1815

Dit jaar bestaat de Oude Hollandse Waterlinie 350 jaar. In de afgelopen periode hebben we iedere By Clockgeluy aandacht aan de Oude Hollandse Waterlinie besteed. We brengen daarbij elke keer één van de 11 vestingen onder de aandacht te weten Naarden, Muiden, Weesp, Nieuwersluis, Woerden, Oudewater, Schoonhoven, Nieuwpoort, Gorinchem, Loevestein en Woudrichem. De vestingen zijn immers de meest herkenbare onderdelen van de waterlinie. Ze geven niet alleen een beeld van de waterlinie, maar ook van het rijke culturele leven uit de Gouden Eeuw.

Oude Hollandse Waterlinie - Loevestein

Vanaf 1575 werd op initiatief van Willem van Oranje begonnen met het verbeteren van de verdedigingswerken rondom Loevestein. Eind 1589 werden een vijfhoekige omwalling met drie bastions, een half bastion en een rondeel aangelegd. In 1651 werd het middeleeuwse rondeel vervangen door een nieuw bastion. Sindsdien is de vorm van de vesting nauwelijks veranderd. Als onderdeel van de Oude Hollandse Waterlinie moest het slot het gebied van de vesting Woudrichem, de Maas en de Merwede verdedigen. Na afloop van de Franse bezetting besloot koning Willem I Slot Loevestein in 1815 op te nemen in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tussen 1816 en 1824 werden veel forten gebouwd om de waterlinie naar het oosten op te schuiven. Ondanks deze nieuwe initiatieven werd de Oude Hollandse Waterlinie gewoon afgebouwd. In de vesting Loevestein werd in 1882-1883 de kazemat gebouwd.

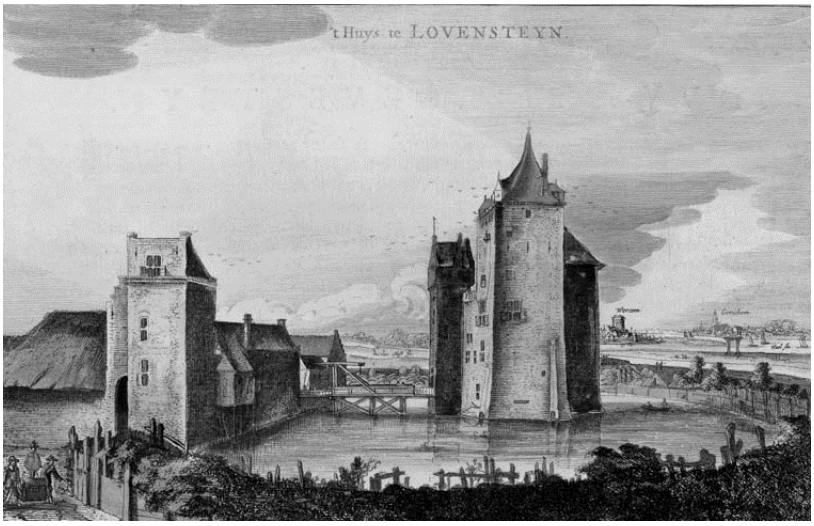

Loevestein Blaeu 1649

De Nieuwe Hollandse Waterlinie werd nooit in werking gesteld. Na de Tweede Wereldoorlog bleek de Waterlinie haar waarde verloren te hebben. Ook Loevestein verliest zijn militaire functie. Op 18 oktober 1951 werd Loevestein opgeheven als militair steunpunt.

Petra Deelen

A. Janse Rijwielen Groot-Ammers

Hoe de geschiedenis van een heel oude fiets boven water komt:

Een tijdje geleden had Paul Eikelenboom op Facebook iets geplaatst over Aart Janse met een foto van zijn fietsenzaak. Onze zoon René Janse reageerde daarop en prompt werd hij wat later benaderd door een liefhebber van oude fietsen uit Grijpskerk in Groningen. Deze jongen had afgelopen zomer een oude fiets opgehaald in Meerkerk en ging deze restaureren. Die fiets (een Gazelle) was in 1929 door Aart Janse verkocht.

Mailwisseling van Aart Janse jr, via Hennie Kortleve aan Hans Keukelaar

Foto links: 10 januari 2022, achterkleinzoon René Janse en kleinzoon Aart Janse jr. (zoon van André) en de gerestaureerde fiets in Grijpskerke.
Foto boven: origineel naamplaatje van de fietsenwinkel.

"Aart Janse werd op 18-2-1877 in Nieuw-Lekkerland geboren. Na zijn schoolopleiding werd hij scheepstimmerman. Op 12-01-1906 trouwde hij met Neeltje van den Hoven uit Groot-Ammers en ging hij ook in dat dorp wonen. Ze kregen 4 kinderen nl. zonen Bram, Wim, André en dochter Ees. In datzelfde jaar begonnen ze samen een zaak. Ze verkochten en repareerden fietsen, maar verkochten ook heel andere zaken zoals kinderwagens. Daarnaast verhuurden ze radio's die in het dorp werden uitgezet en waarvan de huur wekelijks werd opgehaald. Zijn vrouw Neeltje was een echte zakenvrouw. Zij deed meestal "de handel". Aart was de man met twee rechter handen en was de echte vakman. De zaken gingen goed en in 1915 werd Aart Janse officieel door De Kampioen aangesteld als Bondsrijwielhersteller. Naast fietsen werden er ook bromfietsen verkocht een gerepareerd.

Aart Janse en zijn vrouw Neeltje gingen voortvarend te werk en bouwden hun zaak verder uit. Er werd een autobus aangeschaft en op 17 januari 1928 kregen zij

Aart en Neeltje Janse.

Foto rechts: 1915. Aart staat in de deuropening. De andere mensen waren personeelsleden. De man op de bromfiets is Klaas van der Wal. Hij begon later voor zichzelf met een autobedrijf en was de oprichter van autobedrijf van der Wal & Zonen, nu gevestigd in Langerak.

vergunning van Gedupeerde Staten om lijndiensten te onderhouden tussen verschillende plaatsen in de nabije omgeving, maar ook zelfs naar 's-Hertogenbosch.

Inmiddels waren ze ook begonnen met het verkopen van personenauto's. Zij verkochten auto's van het merk Fiat, die werden geleverd door de toenmalige importeur J. Leonard Lang uit Amsterdam. Al op 28 januari 1928 werd een Fiat 520 door hen geleverd aan dhr. J.J. Bouter in Groot-Ammers.

In 1946 verkreeg men het officiële dealerschap voor het merk Fiat.

Aart Janse heeft dit niet meer mee mogen maken. Hij overleed, na een ziekbed, op 22-09-1944 en werd begraven op de Algemene Begraafplaats van Groot-Ammers. Zijn sterven kwam op het moment dat het nog volop oorlog was. Door deze omstandigheden kon er geen sprake zijn van een grote rouwstoet: men mocht niet in een lange colonne rijden. De stoet moest gesplitst worden en de twee kleinere colonnes reden afzonderlijk via verschillende wegen naar de begraafplaats.

De zonen Wim en André hebben daarna het bedrijf overgenomen en dit voortgezet tot 1995. In hun periode kwamen er touringcars waarmee o.a. vakantiereizen werden georganiseerd en werden er ook tractoren en vrachtwagens verkocht. Op een gegeven moment wilde men zich nog alleen maar bezighouden met de verkoop van personenauto's en werden de andere activiteiten afgestoten. Men concentreerde zich uitsluitend op het dealerschap van Fiat. Naast de vestiging in Groot-Ammers, kwam er in 1963 een 2de vestiging in Gorinchem. Nadat zij in 1995 stopten, werd het bedrijf voorgezet door hun zonen, dus de kleinzonen van Aart Janse, nl. Aart en Theo, zonen van André en hun neef Ap, zoon van Wim. De volgende generatie, de kinderen van

deze kleinzonen, hadden geen interesse in het bedrijf en daardoor waren er dus geen opvolgers meer. In 2008 is het bedrijf verkocht aan de plaatselijke VW/Audi dealer in Gorinchem.

Aart Janse en zijn vrouw Neeltje kochten al ver voor de 2de wereldoorlog een zogenaamde "gezelligheidsfiets", merk Wolff American. Op deze fiets zat men naast elkaar i.p.v. achter elkaar zoals bij een tandem.

Bron: www.transportfiets.net

Bewaren van onze leefomgeving!?

Dat we in de Alblasserwaard leven, langs de dijken, Graafland, Achterland, in een dorpskern of vestingstadje is voor ons heel vanzelfsprekend. Dat er verhalen over te vertellen zijn over hoe het gekomen is en wat er vroeger aan de hand was, vinden we gewoon.

We zijn zo gewend aan onze alledaagse omgeving. Vaak worden we door bezoekers geattendeerd op bijzonderheden. Zij zijn niet gewend aan het landschap, de boerderijen, de kernen en lintbebouwing en kijken met nieuwsgierige aandacht naar onze leefomgeving. Voor ons is het goed om te horen dat er iets bijzonders te beleven valt aan onze dagelijkse omgeving.

Openbaar onderdeel van het gebied waarin wij leven zijn de bebouwing, de beplanting en inrichting van ons landschap. Dat er veel verandert in dat landschap, in onze woonkernen en in de lintbebouwing van de streek is geen nieuws. We zien het gebeuren, soms met vreugde, soms met spijt en weemoed.

De landelijke wetgeving ontwikkelt zich om met de tijd mee te gaan en antwoord te geven op maatschappelijke ontwikkelingen en verwachtingen. De manier waarop het vergunningenbeleid voor verbouw en bouw in onze woonomgeving wordt uitgevoerd levert nieuwe wetgeving op. Deze nieuwe wetgeving beoogt minder rompslomp en stelt de burgers in staat invloed uit te oefenen op de verandering die bouw en verbouw teweeg kan brengen.

Momenteel zijn binnen onze gemeente vertegenwoordigers van de lokale historische verenigingen betrokken bij 'Adviescommissie Omgevingskwaliteit Molenlanden' . Dit is de opvolger van de oude 'Erfgoedcommissie'. Voor onze vereniging is Kees van der Zwart daarvoor het aanspreekpunt. Vanuit deze commissie hopen we dat monumenten, landschappelijke en natuurlijke elementen en archeologische waarden veilig gesteld worden voor verstoring bij veranderingen door bouw en verbouw.

Naast deze lopende activiteiten heeft de gemeente Molenlanden zich als doel gesteld om de lijst gemeentelijke monumenten te herijken. In het verleden werden er in de gemeenten Liesveld, Giessenlanden en Graafstroom verschillende werkwijzen en waarderingsmethoden gehanteerd om kenmerkende bebouwing met respect te bewaren. Na de samenvoeging van Giessenlanden en Molenwaard is het nodig dat de lijst gemeentelijke monumenten geactualiseerd en geharmoniseerd wordt. Hiervoor is de hulp van de inwoners nodig. Aan de historische verenigingen is gevraagd of ze hun leden willen uitnodigen hierover mee te denken. De inwoners (leden) zijn ter plaatse bekend, en hoewel niet iedereen hetzelfde mooi vindt, is de waardering voor kenmerkende elementen wel van belang om te worden opgetekend.

Mensen met kennis van de lokale omstandigheden worden door de gemeente uitgenodigd om hun ideeën hierover te laten horen! Als u in uw omgeving een pand of landschapselement weet te staan dat van belang is om met aandacht te bewaren voor toekomstige generaties zou u ons dan op de hoogte willen stellen? Nu is de kans om belangrijke gebouwen of andere monumentale elementen voor te dragen als waardevol object om te beschermen en eventueel aan te merken als gemeentelijk monument. Stuurt u een foto en een omschrijving van het object, de plaats waar het staat en de reden dat u het voordraagt aan de HKN. Zo kunnen we in elk geval aandacht vragen voor het gebouw, het landschapselement of het object dat ingebracht wordt door u.

Het Bureau 'Dorp, Stad en Platteland' zal het proces om de lijst gemeentelijk monumenten te actualiseren begeleiden. Wij hebben tot 1 november 2022 de tijd om voorstellen in te dienen, dat betekent dat we de lijst kunnen corrigeren en aanvullen. Hierbij dus een oproep aan u als lezer, HKN lid en ieder die zich aangesproken voelt om

aan te geven of er in uw waarnemingsveld elementen zijn die u graag met aandacht behandeld wil zien. Laat u ons horen en laat ons zien wat u belangrijk vindt voor toekomstige generaties, info@historischekringnieuwpoort.nl of meldt het aan het bestuur van de HKN.

Om u een inzicht te geven in de lijst van gemeentelijke monumenten kunt u naar de website van de gemeente Molenlanden gaan, als u 'monumentenlijst' als zoekterm invult krijgt u de gebouwde monumenten van Molenlanden te zien. U kunt de lijst ook opvragen via info@historischekringnieuwpoort of via het bestuur van de HKN.

1965 Pieterskerkje.

In de vesting Nieuwpoort zijn wel flink wat panden aangemerkt als gemeentelijke monumenten, maar in de andere kernen valt het niet mee. Wat we nu waarderen als een gemeentelijk monument zijn in Langerak en Groot-Ammers alleen de theehuisjes op de grens met Nieuwpoort. In Streefkerk benoemen we geen gemeentelijk monument. Er zijn in deze kernen wel enkele rijksmonumenten, ook die zijn vermeld op de lijst die op de gemeentelijke website staat.

De gemeente wil zich actief opstellen ten aanzien van beheer en behoud van belangrijke bouwkundige objecten en landschapselementen, er is inmiddels ook een 'Bomenlijst'. In de verschillende gemeenten was zeer uiteenlopend beleid, waarbij soms de bewoners werden belast bij het onderhoud, meer dan ze werden geholpen of aangemoedigd tot goed onderhoud van het als waardevol aangemerkte pand. Daarom is het ook nodig dat er nieuw beleid wordt gemaakt. De wens is te komen tot ondersteuning van de bewoners en eigenaren van monumenten waarbij er een stimulans uitgaat om de monumentale waarden veilig te stellen.

We zijn hoopvol dat er meer erkenning komt en ondersteuning om datgene dat onze woonomgeving mooier maakt te behouden.

Als u hiervoor een bijdrage wil aanleveren, laat het ons horen?!

Annie Slob

Activiteiten komende periode:

- Gehele maand september: Licht op de Linie in de vesting Nieuwpoort
- 9 september: Open Monumenten klassendag, landelijk geplande activiteit voor basisscholen
- 10 september: Open Monumentendag, landelijke activiteit de gehele dag op verschillende locaties
- 10 september: Vestingfeesten
- 17 september: Concert 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie door KNA, buiten voor de NH-kerk
- 19 september: Algemene Ledenvergadering HKN, 20.00 uur in het Hervormd Centrum
- 14 oktober: Vrijwilligersbijeenkomst, vanaf 16.00 uur op Vredebest voor vrijwilligers van de HKN, Museum Nieuwpoort en Stadsboerderij Vredebest, TIP en theetuin
- 14 december: Kaarsjesavond

Nog niet geagendeerd, wel in ontwikkeling:

- Uitwisselingsbezoek aan musea of tentoonstellingen van andere Historische Verenigingen in Molenlanden of buurverenigingen
- Avondlezing: Bierbrouwerij

We houden u hierover op de hoogte via www.historischekringnieuwpoort.nl

Uitgaven Historische Kring Nieuwpoort

Verzending tegen portokosten. Enkele publicaties zijn uitverkocht, deze zijn wel in te zien in onze bibliotheek. Dit betreft 'De Stede Nieupoort 6' (vnl. Oud Hollandse tegels in Nieuwpoort). Deze laatste uitgave is digitaal leverbaar op cd (prijs € 11,50)

'De Stede Nieupoort 1' (176 pag.) Stadsrechten Nieuwpoort; verhalen over dienstbaren e.a.; beschrijving streekdracht in Nieuwpoort rond 1900; genealogie familie Voormolen. **Prijs € 6,80**	**'De Stede Nieupoort 2' (141 pag.)** Kerk in de 19e eeuw; eerste kadasterkaart Nieuwpoort; bewonings-geschiedenis uit 1832; beschrijving tabaksverwerkende industrie in Nieuwpoort; genealogie familie Van Harten; Nieuwpoort en Langerak op oude foto's. **Prijs € 8,90**
'De Stede Nieupoort 3' (147 pag.) Remonstrantse Kerk Binnenhaven; genealogie familie Snel; wel en wee bewoners rond 1930; beginjaren Coöperatieve Boerenleenbank Langerak-Nieuwpoort; vervolg Nieuwpoort en Langerak op oude foto's. **Prijs € 11,15**	**'De Stede Nieupoort 4' (128 pag.)** Genealogie geslacht Bunnik; onderzoek naar Graaflandse poort; gebeurtenissen Nieuwpoort en Langerak in 1787; geïllustreerde wandeling van Opperstok naar Gelkenes **Prijs € 11,35**
'De Stede Nieupoort 5' (224 pag.) Bouwgeschiedenis Stadhuis Nieuwpoort; genea-logie echtpaar De Jonge en Becius; vervolg wandeling over Opperstok Sluis en Ammers; gezondheidszorg .Nieuwpoort en directe omgeving in 19e eeuw; Zilverfabriek Gebr. Baardwijk. **Prijs € 12,50**	**'De Stede Nieupoort 7' (308 pag.)** Beschrijving vesting Nieuwpoort en militaire geschiedenis; genealogie geslachten Van der Stok en Van der Bas; Minkema en Zonen, fabriek zuivelwerktuigen en wasmachines. **Prijs € 17,95**
'De Stede Nieupoort 8' (227 pag.) De bewonersgeschiedenis van Nieuwpoort in het midden van de 17e eeuw. Het ontstaan van de remonstrantse gemeente in Nieuwpoort, de genealogie van een geslacht Veuge en de banden met de baronie Liesveld en met Indië. Over een schoolmeester in Nieuwpoort tussen 1640-1659 en Nieuwpoorter walvisvaarders die opgebracht werden naar Engeland. **Prijs € 17,95 / € 15,- voor leden**	**'Liesveldse Vertellingen'** Verhalen Oral History ; genealogie Den Burger; kaasdorp Gr.Ammers; middenstand Streefkerk; Van Kortleve naar Groeveldt anno 1958; Nieuwpoortse bierbrouwerijen vanaf ca. 1650; schilderij Pieter van der Stok e.a. **Prijs € 20,50 / € 18,50 voor leden**
herdruk "Weet je Nog" Middenstand vijftiger jaren Nieuwpoort-Langerak **Prijs €19,95**	**'Verleden Tijd'** Middenstand in 50er jaren in Groot-Ammers. **Prijs € 19,95**
'Van de Trappies tot de Zijde' Middenstand in de jaren vijftig in Streefkerk. **Prijs € 19,95**	**'De Hoge Heerlijkheid Langerak'** Ontstaan, bestuur (Van Boetzelaers), kerk, water; molens en de Hennepteelt. **Prijs € 23,50**
'De schippersjongen van Nieuwpoort' Heruitgave ter gelegenheid van de opvoering van het toneelstuk t.g.v. Nieuwpoort 730 jaar. **Prijs 10,00**	**'De Lekcrossers'** **I**n dit boek wordt beschreven hoe in de winter van 1945 geallieerde militairen het bevrijde zuiden konden bereiken. **Prijs € 15,-**

Bovenstaand vermelden we meest uitgaven van de HKN. Voor meer boeken, zie onze website!

ORIGINAL
RECYCLE ME AGAIN